

1. איגוד העמותות לזקן בישראל
2. עמותה למען הקשיש קרית מלאכי

באמצעות ב"כ עו"ד איתן חיימוביץ ו/או עו"ד שלומי מושקוביץ
אשר כתובתם לצורך הליך זה הינה:
דרך מנחם בגין 52, מגדל סונול, תל אביב 67137
טל': 03-6144322; פקס': 03-6144323

התובעות;

- נ ג ד -

1. מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ
2. מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ
3. כלל פנסיה וגמל בע"מ
4. הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ
5. הפניקס פנסיה וגמל בע"מ

באמצעות ב"כ עוה"ד הראל שחם ו/או עומר גולדנברג ו/או הדר טבול
ממשרד גורניצקי ושות', עורכי דין
מרח' החרש 20, תל אביב 6761310
טלפון: 03-7109191; פקס: 03-5606555

הנתבעת;

בקשה מתוקנת לאישור הסדרי פשרה

בהמשך לדיון שהתקיים בפני בית המשפט הנכבד ביום 21.1.2026 ובהמשך להערות בית המשפט הנכבד, מתכבדים הצדדים להגיש בקשה מתוקנת לאישור הסדרי פשרה.

הצדדים מתכבדים בזאת להגיש לאישורו של בית המשפט הנכבד חמישה הסדרי פשרה נפרדים שנחתמו בין התובעות לבין כל אחת מן הנתבעות, בעקבות הליך גישור ארוך ומורכב שהתנהל בפני המגשר הנכבד, ד"ר עמוס גבריאלי (להלן - "המגשר"). הסדרי הפשרה, אשר גובשו על בסיס הצעת המגשר ובסיועו ואושרו על ידו בחתימת קיום, מצורפים **כנספחים 1א-1ה** לבקשה זו (להלן - "הסדרי הפשרה").

בהתאם להוראות סעיף 18 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן - "החוק"), מתבקש בית המשפט הנכבד להורות לצדדים לפעול בהתאם לפרוצדורה הקבועה בחוק לשם אישור הסדרי הפשרה, כדלקמן:

א. להורות לנתבעות לפרסם מודעה ראשונה לציבור (לפי הוראות סעיף 25(א)(3) לחוק) בדבר הגשת הבקשה לאישור הסדרי פשרה, בשני עיתונים יומיים וכן באתר האינטרנט של כל אחת מהנתבעות, אשר תכלול את פרטי הסדרי הפשרה ואת האפשרות להגשת התנגדויות ובקשות שלא להיכלל בקבוצה המיוצגת (להלן - "המודעה הראשונה")¹.

העתק נוסח המודעה הראשונה מצ"ב **כנספח 2** לבקשה זו.

ב. להורות לצדדים לשלוח העתק של הסדרי הפשרה, בצירוף בקשה זו, ליועץ המשפטי לממשלה ולמנהל בתי המשפט.

ג. לקבוע, בהתאם להוראות סעיף 18(ד) לחוק, כי ניתן להגיש התנגדויות להסדרי הפשרה בתוך 45 ימים ממועד פרסום המודעה הראשונה.

¹ הוסכם בין הצדדים כי הנתבעות יישאו בהוצאות הפרסום, ויחולו לעניין זה הוראות הסדר הפשרה.

- ד. לקבוע, כי בנסיבות העניין ובשל הטעמים המיוחדים שיפורטו להלן בבקשה זו, מתייטר הצורך במינוי בודק לפי הוראות סעיף 19(ב)(1) לחוק.
- ה. בחלוף המועד להגשת התנגדויות (לרבות מטעם היועץ המשפטי לממשלה), על פי סמכותו לפי סעיף 19 לחוק, מתבקש בית המשפט הנכבד לאשר את הסדרי הפשרה, ליתן להם תוקף של פסק דין ולקבוע גמול לתובעות ושכר טרחה לבא-כוחן, וכן החזר הוצאות, בהתאם ובהתחשב בהמלצות הצדדים בעניין זה.
- ו. לאחר מתן פסק הדין כאמור, להורות לנתבעות לפרסם מודעה שנייה לציבור בדבר אישור הסדרי הפשרה לפי הוראות סעיף 25(א)(4) לחוק, בשני עיתונים יומיים (להלן - "המודעה השנייה").
- נוסח מוצע של המודעה השנייה יוגש לאישור בית המשפט נכבד לאחר אישור הסדרי הפשרה כפסק דין.
- ז. לתקן את הגדרת הקבוצה בתובענה הייצוגית, כך שהיא תחול על מקבלי קצבה שהחלו לקבל קצבת זקנה עד ליום 1.1.2022, בהתאמה להגדרת הקבוצה בהסדרי הפשרה.
- בקשה זו נתמכת בתצהירי הצדדים ובאי כוחם, המוגשים בהתאם להוראות סעיף 18(ב) לחוק ותקנה 12(ב) לתקנות תובענות ייצוגיות, התש"ע-2010 (להלן - "התקנות").
- העתק תצהירי הצדדים ובאי כוחם, מצורף **כנספח 3** לבקשה זו.
- כמו כן, בהמשך לדיון שהתקיים, מצ"ב **כנספח 4** לבקשה זו, מכתב מטעם כב' המגשר, ד"ר עמוס גבריאל. לנוכח תכניו, הכוללים מידע חסוי, מכתב המגשר מוגש לבית המשפט הנכבד במעטפה סגורה, ולעיונו בלבד. בית המשפט הנכבד מתבקש להורות שמכתב המגשר **לא ייסרק ולא יועלה למערכת "נט המשפט"**.
- בהקשר זה יובהר, כי הצדדים **אינם מבקשים לחסות** את מכתב המגשר מעיני היועץ המשפטי לממשלה, ככל שיבקש לעיין בו. אולם, מבוקש כי גם במקרה בו יועבר המכתב לעיון היועץ המשפטי לממשלה, הוא ייוותר חסוי מעיני הציבור הרחב שאינו צד להליך כאן.²
- ואלו נימוקי הבקשה:**

א. תמצית הרקע להגשת בקשה זו

1. בקשה זו מוגשת במשותף על ידי התובעות והנתבעות בת"צ 14-07-24167 איגוד העמותות לזקן בישראל ואח' נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ ואח', אשר מתנהל בפני כבוד השופטת ד"ר איריס רבינוביץ' ברון בבית המשפט המחוזי בלוד, כאשר לבקשה מצורף הסדר פשרה נפרד עם כל נתבעת המתייחס אליה ואל חברי הקבוצה הרלבנטיים.
2. התובענה הייצוגית שבנדון מתנהלת החל מחודש יולי 2014. ביום 18.3.2022 ניתנה החלטה (כבוד השופטת א' שטמר) במסגרתה אושר לנהל תובענה ייצוגית ("החלטת האישור") בשאלות הבאות: האם היה על המשיבות להודיע לעמיתים מראש על שיעור דמי הניהול שיגבו מהם בתקופת הפנסיה, ואם כך - מהו הנזק שנגרם כתוצאה מכך שלא ניתנה הודעה (ס' 69 להחלטה). בנוסף, לעמדת התובעות, התובענה הייצוגית אושרה גם בשאלה האם העלאת דמי הניהול למקסימום האפשרי מהווה שימוש חסר תום לב בזכות חוזית בנסיבות בהן העמית הופך לפנסיונר ואיננו יכול לנייד את החיסכון הפנסיוני,

² ראו לעניין זה את החלטות בית משפט נכבד זה במסגרת ת"צ 17-06-26507 סולנג' עג"ב נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ, החלטת כב' השופטת הבכירה נד"ב מיום 17.3.2025; וכן במסגרת ת"צ 20-12-75199 אבו מרסה מוסטפא נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ, החלטת כב' השופטת טויסטר ישראל מיום 21.12.2024.

בעוד שעמדת הנתבעות הינה כי שאלה זו לא אושרה לבירור במסגרת החלטת האישור (לגישת הנתבעות הוגדרו בבירור השאלות בהן תעסוק התובענה, כאמור בסעיף 69 להחלטה).

3. בתמצית, יוזכר, ומבלי למצות את טענות הצדדים, כי **בשלב האישור** :

3.1. **המבקשות**, (כהגדרתן אז) טענו כי המשיבות (כהגדרתן אז) מנצלות לרעה את זכותן החוזית להעלות למבוטחים בקרנות הפנסיה את דמי הניהול למקסימום האפשרי, ללא הצדקה, בעת שהמבוטח הופך לפנסיונר ואיננו יכול לנייד את החיסכון הפנסיוני; וכן כי המשיבות לא שלחו לעמיתיהן הודעה על העלאת דמי ניהול ערב היציאה לפנסיה ואף קודם לכן בעת ההצטרפות לקרן הפנסיה ולאורך כל תקופת החיסכון, ובכך הפרו את חובת הגילוי המוטלת עליהן. הכל כמפורט בכתבי טענותיהן בשלב בקשת האישור.

3.2. **המשיבות**, מצדן, טענו כי גביית דמי ניהול בשיעור של 0.5% בתקופת הפנסיה היא בהתאם לדין (תקנות דמי ניהול המתירות זאת); בהתאם לרגולציה (החוזר המאוחד הקובע כי מקדם ההמרה יחושב לפי דמי ניהול בשיעור של 0.5%); בהתאם לחוזה (התקנונים); בהתאם לנוהג הענפי ולמנהג המקובל, סבירה ומוצדקת מבחינה כלכלית. עוד טענו המשיבות כי שיעור דמי הניהול ידוע לפורשים ולא הופרה חובת גילוי, וממילא לא נגרם נזק ולא הונחה תשתית לפיה משלוח הודעות היה משנה את דמי הניהול שלפיהם חושבו קצבאות הזקנה באותה עת. הכל כמפורט בכתבי טענותיהן בשלב בקשת האישור.

3.3. **המאסדר**, הגיש ביום 3.9.2017 עמדה בתיק (להלן - "**עמדת המאסדר**"), בהתאם לשתי שאלות שהציג בית המשפט, בנוגע, בין היתר, לחוזר דמי ניהול שפרסם הממונה ביום 31.12.2012 ולהכרעה עקרונית לעניין העלאת דמי ניהול ללא הודעה מוקדמת, מיום 27.8.2013. בעמדת המאסדר נכתב, בין היתר, כי: (א) אין להשוות בין שיעור דמי הניהול הנגבים מעמית בתקופת החיסכון לשיעור דמי הניהול הנגבים ממקבל קצבה לאחר פרישתו, היות שמדובר בשתי תקופות שונות ובעלות מאפיינים שונים; (ב) דמי הניהול לאחר הפרישה נקבעים מחדש בעת הפרישה וללא קשר לשיעור דמי הניהול בטרם הפרישה ולכן אין מדובר בהעלאה של דמי הניהול. לפיכך, חוזר גופים מוסדיים 2012-9-22 "דמי ניהול במכשירי החיסכון הפנסיוני", המתייחס לחובת מתן הודעה לעמיתים על ידי החברות המנהלות, כלל אינו חל ביחס לקביעת דמי ניהול לפנסיונרים; (ג) חוזר רשות שוק ההון בדבר מתן הנחה בדמי ניהול בשל מקבלי קצבה בקרן פנסיה לא קובע חובת מתן הודעה לעמיתים לפני מועד הפרישה המיועד, בדבר שיעור דמי הניהול הצפוי לתקופה שלאחר פרישתם; (ד) חברה מנהלת של קרן חדשה מקיפה רשאית לגבות דמי ניהול בשיעור נמוך מ-0.5% מתוך סך כל הנכסים העומדים כנגד התחייבויות לכלל מקבלי הקצבה; ומלשון התקנות ומנוסח החוזר עולה כי ניתן לגבות דמי ניהול בתקופת הקצבה בשיעור נמוך מ-0.5%. עוד צוין, כי עמדת המאסדר הינה בהתייחס לשתי השאלות שהציג בית המשפט בהחלטתו, ללא חיווי דעה בהתייחס לבקשה לאישור תובענה ייצוגית מעבר לכך.

4. כאמור, הצדדים אינם חלוקים על כך, שבמסגרת החלטת האישור אושר לנהל תובענה ייצוגית שבה יתבררו השאלות הבאות: האם היה על המשיבות להודיע לעמיתים מראש על שיעור דמי הניהול שיגבו מהם בתקופת הפנסיה, ואם כן - מהו הנזק שנגרם כתוצאה מכך שלא ניתנה הודעה. בכלל זה, נקבע כי על אף שאין הוראות דין מפורשת המחייבת את המשיבות להודיע לעמיתים טרם פרישתם על שיעור דמי הניהול שייגבה מהם, קמה חובה כאמור מכוח הדין הכללי. כן נקבע כי אילו המשיבות היו מודיעות

מראש לעמיתים שבכוונתן לגבות את דמי הניהול המרביים, יתכן שמתן הודעה כאמור היה מביא להפחתת דמי הניהול. והכל כמפורט בהחלטת האישור, ומבלי לגרוע מן האמור בה. כאמור, הצדדים חלוקים ביניהם ביחס לשאלה האם החלטת האישור אישרה לנהל תובענה ייצוגית גם בשאלה נוספת (כאמור בסעיף 2 לעיל).

5. יובהר כי אין באמור לעיל למצות או להקיף את מלוא המחלוקות בין הצדדים והסוגיות המרובות (משפטיות, אקטואריות וכלכליות) שהיו טעונות ליבון והכרעה בשלב בקשת האישור, אשר נפרש על פני למעלה מ- 7 שנים.

6. בהמשך להחלטת האישור ולאחריה, ובמסגרת הליך התובענה הייצוגית:

6.1 **הוגשו כתבי טענות בתובענה הייצוגית.** הנתבעות הגישו כתב הגנה ביחס לעילות ולסעדים אשר לגישתן אושר לגביהם ניהול תובענה ייצוגית, ובכלל זה, טענו, בין היתר, כי הן פעלו בהתאם לדין, לא הפרו חובת גילוי וממילא לא נגרם נזק ואין קשר סיבתי. בכלל זה טענו הנתבעות כי דמי ניהול בשיעור 0.5% מ"סך הנכסים" נגבו בהתאם לדין, לרגולציה ולחוקה; כי עד לאסדרתו בשנת 2018, "פער הריבית" שהיה קיים בשוק הפנסיה כולו גרם לכך שבמועד פרישת עמית ותחילת קבלת קצבת זקנה, נוצר גירעון אקטוארי בקרן הפנסיה שהושת על יתר העמיתים בקרן ומטעמים אלה, נוצר תמריץ שלילי לקבלת מקבלי קצבת זקנה חדשים ערב פרישתם, ודמי הניהול נותרו בשיעור 0.5%; כי רק בשנת 2018 נפתרה סוגיית "פער הריבית" כאמור; כי בשנת 2018 ובעקבות מהלך רגולטורי, במכתבים שנשלחים לעמיתים ערב הפרישה נכללת התייחסות גם לדמי הניהול שישלמו כפנסיונרים; כי גם אילו היו נשלחות הודעות נוספות ביחס לדמי ניהול ערב הפרישה, לפני שנת 2018 (ומאז אותה שנה נשלחות הודעות), היו דמי הניהול נותרים בעינם. כמו כן, נטען כי דמי הניהול סבירים נוכח העלויות הכרוכות בטיפול במקבלי קצבה.

התובעות מצדן הגישו כתב תשובה לכתב ההגנה וכפרו בטענות הנתבעות, ובכלל כך טענו, בין היתר, כי הנתבעות הפרו את חובת הגילוי הן לפני שנת 2018 והן לאחריה, וכי גם במכתבים שנטען כי נשלחו לעמיתים לאחר שנת 2018 לא היה גילוי כדין של דמי הניהול שיגבו מפנסיונרים; כי טענת בעיית "פער הריבית" הנטענת על ידי הנתבעות לא הוכחה על ידן, ומכל מקום אינה מאיינת את עילות התביעה ואינה רלוונטית להעלאת דמי הניהול; כי גילוי דמי הניהול על ידי הנתבעות היה מוביל לירידה בדמי הניהול שהנתבעות גבו בפועל מהפנסיונרים, הן לפני שנת 2018 והן לאחריה; כי אין יסוד לטענת הנתבעות כי הן מקיימות את חובת הגילוי ע"י הנוסחה של "מקדם ההמרה"; כי אין יסוד לטענת הנתבעות כי הן מקיימות את חובת הגילוי הן באמצעות הדין והן באמצעות התקנונים; כי אין יסוד לטענת הנתבעות כי הן מקיימות את חובת הגילוי באמצעות סימולציות פנסיה; כי אין יסוד לטענת הנתבעות כי הן מקיימות את חובת הגילוי באמצעות הדוחות התקופתיים לעמיתים של הנתבעות; כי אין יסוד לטענת הנתבעות כי הן מקיימות את חובת הגילוי באמצעות הדוחות השנתיים, ועוד. כן נטען לגבי העילה בדבר הפרת חובת תום הלב של הנתבעות בהפעלתן את הזכות החוזית לקביעת דמי הניהול למקסימום, בין השאר, כי אין יסוד לטענת הנתבעות כי הן מחויבות לגבות דמי ניהול בשיעור מקסימלי ממקבלי קצבה; כי אין יסוד לטענת הנתבעות כי דמי הניהול סבירים "בשל עיגונם בדין"; כי אין יסוד לטענת הנתבעות כי דמי הניהול סבירים "נוכח העלויות הכרוכות בטיפול במקבלי קצבה"; כי אין יסוד לטענת הנתבעות כי דמי הניהול סבירים "בשל

היעדר הפקדות"; כי אין יסוד לטענת הנתבעות כי "פערי הריבית" חייבו אותן לגבות דמי ניהול בשיעור המקסימלי. עוד נטען כי אין יסוד לטענת הנתבעות ל-"העדר נזק והעדר קשר סיבתי" ובכלל כך כי חברי הקבוצה היו יכולים לנהל מו"מ עם הנתבעות כשהם מצויים בעמדת מיקוח מיטבית וכן להשקיע במגוון ערוצי השקעה אחרים.

יובהר כי אין באמור לעיל למצות או להקיף את מלוא המחלוקות בין הצדדים והסוגיות המרובות והמורכבות ביותר (משפטיות, אקטואריות וכלכליות) שהיו טעונות הכרעה בשלב ניהול התובענה גופה, אליהן נתייחס בהמשך.

6.2. בהמשך להגשת כתבי הטענות התקיימו שלושה דיוני קדם משפט (לאחר אישור התובענה כייצוגית) והצדדים ניהלו הליכים מקדמיים מקיפים, לרבות גילוי מסמכים ומענה לשאלונים. בהמשך, הוגשו בקשות לבית המשפט הנכבד, למתן צווים שונים בקשר עם אותם הליכים, ובעניין זה אף התקיימה ישיבת קדם משפט. בנוסף גם ניתנו מספר החלטות, כאשר התובעות עשו שימוש בחוות הדעת שהוגשו מטעמן, בין היתר, בנתונים שהתקבלו במסגרת הליכי גילוי המסמכים שהן יזמו.

6.3. לאחר מכן, **הצדדים הגישו ראיות**. התובעות הגישו תצהיר עדות ראשית מטעם מנכ"ל עמותת איגוד העמותות לזקן, חוות דעת כלכלית של פרופ' דיויד גילה, חוות דעת אקטוארית וחשבונאית של האקטואר יצחק בלאס ושל רו"ח ניסים ניניו. הנתבעות הגישו תצהירי עדות ראשית מטעם החברות הנתבעות, חוות דעת כלכלית של פרופ' יוג'ין קנדל, חוות דעת אקטוארית של האקטואר דיוויד אנגלמאיר.

7. ביני לביני, בהמשך להצעת בית המשפט הנכבד, פנו הצדדים להליך גישור בפני המגשר, שבסיומו, לאור הבנתו של כל צד את הסיכון והסיכוי הכרוך בהמשך ניהול ההליך עד להכרעה משפטית ולאחריה, הגיעו הצדדים להסכמות, בהתאם להצעת המגשר הנכבד (שהתבססה בין היתר על בסיס בדיקות שנערכו בגישור), כמפורט בהסדרי הפשרה מושא בקשה זו.

8. הצדדים סבורים כי הסדרי הפשרה מושא בקשה זו הינם הסדרים ראויים, הוגנים וסבירים; ונכון כי יאושרו על ידי בית המשפט הנכבד. אימוץ הסדרי הפשרה הינו הדרך היעילה וההוגנת לסיום סופי ומוחלט של המחלוקת וההליכים המשפטיים, מבלי שאף צד יודה בטענות הצד האחר ו/או יודה בחבות כלשהי, והכל כמפורט בהסדרים.

ב. תיאור הסדרי הפשרה - כנדרש לפי התקנות

9. להלן יתוארו הסדרי הפשרה, בהתאם למצוות התקנות (מובן כי הנוסח המחייב הוא ההסדרים עצמם).

1.1. תקנה 12(א)(1) - הגדרת הקבוצה שעליה חלים ההסדרים ותתי קבוצות, אם ישנן

10. כמפורט בסעיף 5 להסדרי הפשרה, חברי הקבוצה הם מקבלי קצבת זקנה / קצבת שאירי פנסיונר בקרן הפנסיה המקיפה שבניהול הנתבעות, בעבר ובהווה, אשר מתקיימים לגבי קצבתם, שני התנאים המצטברים הבאים: (א) קצבת זקנה החלה להיות משולמת בתקופה שמיום 14.7.2007³, ועד ליום

1.1.2022; 4 (ב) מקדם ההמרה לפיו חושבה קצבת הזקנה הביא בחשבון דמי ניהול בשיעור מרבי של 0.5%.

כמפורט בהסדרי הפשרה, חברי הקבוצה כוללים את "חברי הקבוצה הראשונה", שהם חברי הקבוצה (כהגדרתם לעיל), שהחלו לקבל קצבת זקנה החל מיום 14.7.2007 ועד ליום 31.10.2018. "חברי הקבוצה השנייה" הם חברי הקבוצה (כהגדרתם לעיל), שהחלו לקבל קצבת זקנה החל מיום 1.11.2018 ועד ליום 1.1.2022. יצוין, כי בכדי שתיווצר התאמה בין התקופות מושא הסדרי הפשרה והתובענה, מבוקש לתקן את הגדרת הקבוצה בתובענה הייצוגית, כך שהיא תחול על מקבלי קצבה שהחלו לקבל קצבת זקנה עד ליום 1.2.2022, וזאת כאמור בהתאמה להגדרת הקבוצה בהסדרי הפשרה. כעולה מכתבי הטענות וראיות הצדדים, המסד העובדתי והמשפטי שונה בין התקופות השונות. בהקשר זה יוזכר, כי עד לשנת 2018, בשוק כולו, דמי הניהול שנגבו מהפורשים, עמדו על 0.5%. כמו כן ובהקשר זה, הנתבעות טענו כי הדבר נבע מ"פער הריבית" שנהג בשוק כולו,⁵ נושא אשר נפתר ע"י הרגולטור רק בשנת 2018. לטענת הנתבעות, רק בשנת 2018 נסללה הדרך לקלוט עמיתים חדשים ערב הפרישה. יצוין כי בחודש יוני 2018 תוקנו תקנוני הנתבעות, בהתאם לנוסח אחיד שהכתיב המאסדר, ובתקנון המתוקן נקבע שבמכתב שנשלח לעמיתים ערב פרישה, יש לציין את דמי הניהול שצפוי לשלם כפנסיונר. בחודש נובמבר 2018, הקרנות שנבחרו לשמש כ"קרנות ברירת מחדל", התחייבו לגבות ממקבלי קצבה שיעור דמי ניהול מופחת (0.3%). בפועל, ממועד זה (נובמבר 2018), החלו להינתן הנחות מסוימות בדמי ניהול לפורשים על ידי הנתבעות. מכאן הגדרת "חברי הקבוצה השנייה" (מי שפרש אחרי 1.11.2018).

2. ב. תקנה 12(א)(2) - עיקרי התובענה, לרבות הסעדים שנתבעו בתובענה

11. בקשת האישור הוגשה ביום 13.7.2014, ובה נטען, בתמצית, כי הנתבעות ניצלו לרעה ובחוסר תום לב את זכותן החוזית להעלות את דמי הניהול למקסימום האפשרי, ללא הצדקה, בעת שהמבוטח הופך לפנסיונר ואינו יכול לנייד את החיסכון הפנסיוני, וזאת בניגוד לתכלית ההתקשרות ותוך ניצול מצוקת הפנסיונרים. עוד נטען בגדרי הליך בקשת האישור על ידי התובעות כי הנתבעות לא שלחו לעמיתיהן הודעה על העלאת דמי ניהול ערב היציאה לפנסיה ואף קודם לכן בעת ההצטרפות לקרן הפנסיה ולאורך כל תקופת החיסכון, ובכך הפרו את חובת הגילוי המוטלת עליהן.

12. הסעדים העיקריים שנתבעו בכתב התביעה שצורף לבקשת האישור כללו: (א) חיוב להשיב לכל אחד מהפנסיונרים את דמי הניהול העודפים שנגבו ו/או שייגבו מהם שלא כדיון, באופן שיושב לכל פנסיונר הסך השווה והמצטבר שנגבה ו/או שייגבה מחשבונו מעבר לתעריף ששולם על ידו הפנסיונר בטרם הפך לפנסיונר, והכל בצירוף ריבית והצמדה. לחילופין, השבת הכספים לקופת קרן הפנסיה וחלוקה צודקת והוגנת; (ב) חיוב הנתבעות להפחית את דמי הניהול הנגבים מן הפנסיונרים, כך שלא יעלו על דמי הניהול שנגבו טרם יציאתו של כל אחד מן הפנסיונרים לפנסיה; (ג) איסור על הנתבעות להעלות את תעריף דמי הניהול ביחס לכל עמית בסמוך לפני יציאתו לפנסיה; (ד) קביעה כי התנאי הקיים בתקנוני הנתבעות

4 יוזכר, כי ביום 1.2.2022 נכנס לתוקף תיקון לתקנות דמי ניהול (בשמן המלא - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמול) (דמי ניהול), תשע"ב-2012), לפיו, באופן צופה פני עתיד, ניתן לגבות מתוך סך הנכסים שעומדים כנגד ההתחייבויות למקבלי קצבות זקנה שהחלו לקבל קצבה לאחר 1.2.2022, דמי ניהול בשיעור שלא יעלה על 0.3% (תקנה 3(א)(א1) לתקנות). מכאן הגדרת חברי הקבוצה (מי שהחל לקבל קצבת זקנה עד ליום 1.1.2022).

5 הנתבעות מפנות להסבר בתצהירים (ר' למשל פרק ו' לתצהירי הנתבעות). לטענת הנתבעות פער הריבית גרם לכך שהפורש יצר גירעון אקטוארי שהושת על העמיתים הקיימים, ולכן הנתבעות סירבו לקבל לשורותיהן עמיתים חדשים שביקשו לנייד ערב הפרישה חסכוניות ממכשירים אחרים. לטענת הנתבעות, גם אם היה ניתן גילוי נוסף, לא היה בכך כדי לשנות את דמי הניהול.

המתיר להן להעלות את דמי הניהול באופן חד צדדי, מהווה תנאי מקפח בחוזה אחיד, והוראה על ביטולו או שינויו.

13. יצוין כי בהחלטת האישור נקבע כי המבקשות לא עמדו על טענותיהן לגבי עילות תביעה אחרות כגון תנאי מקפח בחוזה אחיד, התנהלות בניגוד לחוק התחרות הכלכלית ועשיית עושר ולא במשפט ומשכך נקבע כי עילות אלה לא יאושרו. לעמדת הנתבעות, צומצמה מסגרת הדיון בתובענה הייצוגית לשאלות של חובת גילוי ונוק בלבד. כאמור לעיל, עמדת התובעות שונה.

3. ב. תקנה 12(א)(3) - עיקרי הסדרי הפשרה

14. פיצוי כספי ומעשה בית דין (סעיפים 8-9 להסדרי הפשרה) - במסגרת הסדרי הפשרה, מסכימה כל נתבעת בנפרד, ומבלי לגרוע מטענותיה ולצרכי פשרה בלבד, ולשם סילוק מלא, סופי ומוחלט של כל טענות בקשת האישור והתובענה כלפיה, לשלם בכפוף לאישור בית המשפט, בתנאים המפורטים בהסדרים הרלבנטיים אליה, את "מלוא התשלומים מכוח ההסדר", על פי פירוט כדלקמן:

מנורה פנסיה וגמל (הנתבעת 1) - 17,180,000 ש"ח;

מגדל פנסיה וגמל (הנתבעת 2) - 7,580,000 ש"ח;

כלל פנסיה וגמל (הנתבעת 3) - 6,780,000 ש"ח;

הראל פנסיה וגמל (הנתבעת 4) - 7,140,000 ש"ח;

הפניקס פנסיה וגמל (הנתבעת 5) - 1,320,000 ש"ח.

15. "מלוא התשלומים מכוח ההסדר", המפורטים בהסדרי הפשרה, ביחס לכל נתבעת בנפרד, הינם סופיים וממצים, וכוללים את כל המרכיבים והתשלומים שישולמו על ידי הנתבעת הרלבנטית בהתאם להסדרי הפשרה, בקשר עם בקשת האישור והתובענה, בכפוף לאישור בית המשפט, והם כוללים את סכום הפיצוי הכולל שישולם לחברי הקבוצה, וכן החזר ההוצאות, גמול לתובעות ושכר טרחה לבאי כוח המייצגים (הכל בתוספת מע"מ כדין), כפי שיאושרו על ידי בית המשפט.

16. כאמור בכל אחד מן הסדרי הפשרה, כנגד תשלום סכום הפיצוי הכולל לחברי הקבוצה (באופן המתואר בהסדר), ייווצר מעשה בית דין סופי ומוחלט כלפי כל אחת מהנתבעות ו/או מי מטעמן מצד חברי הקבוצה, ביחס לכל הטענות ו/או העילות שבבקשת האישור ובתובענה. סכום הפיצוי הכולל לחברי הקבוצה, בכל אחד מהסדרי הפשרה, הינו כדלקמן:

מנורה פנסיה וגמל (הנתבעת 1) - 13,409,775 ש"ח.

מגדל פנסיה וגמל (הנתבעת 2) - 5,694,118 ש"ח.⁶

כלל פנסיה וגמל (הנתבעת 3) - 5,067,316 ש"ח.

הראל פנסיה וגמל (הנתבעת 4) - 5,349,320 ש"ח.

⁶ בהסדר הפשרה של חברת מגדל פנסיה (הנתבעת 2) הוחלפו, בשגגה (טעות סופר), סכומי הפיצוי הכולל של חברי הקבוצה הראשונה בסכומי הפיצוי של חברי הקבוצה השנייה. על כן, מבוקש להבהיר כי סכום הפיצוי הכולל של חברת מגדל לחברי הקבוצה הראשונה יהא 1,138,824 ש"ח; וסכום הפיצוי הכולל לחברי הקבוצה השנייה יהא 4,555,294 ש"ח.

הפניקס פנסיה וגמל (הנתבעת 5) - 983,752 ש"ח.7

באופן מצרפי, סכום הפיצוי הכולל (ביחס לכל ההסדרים) הינו 30,584,281 ש"ח.

17. לנוכח ההבדלים בין חברי הקבוצה הראשונה, אשר בתקופה שבה החלו לקבל קצבת זקנה, דמי הניהול בשוק כולו עמדו על 0.5% (לפורשים), לבין חברי הקבוצה השנייה, אשר בתקופה שבה החלו לקבל קצבת זקנה, ניתנו הנחות מסוימות לפורשים; בשים לב לטענת "פער הריבית", שהיא טענת הגנה של הנתבעות, הרלבנטית אף היא רק לגבי חברי הקבוצה הראשונה; בשים לב לכך שבחודש נובמבר 2018, הקרנות שנבחרו לשמש כ"קרנות ברירת מחדל", התחייבו לגבות ממקבלי קצבה שיעור דמי ניהול מופחת (0.3%) ועניין זה (קיומה של אלטרנטיבה, לגישת התובעות, שהנתבעות חולקות עליה משלל טעמים), רלבנטי רק לחברי הקבוצה השנייה; בשים לב לכך שלטענת הנתבעות רק החל ממועד זה (נובמבר 2018), החלו להינתן הנחות מסוימות בדמי ניהול לפורשים על ידי הנתבעות; בשים לב לכך שכל אחת מן הנתבעות היא חברה מנהלת של קרן פנסיה חדשה, אשר מדי שנה כמות מקבלי קצבת הזקנה בה גדלה ביחס לשנה הקודמת, ולכן מרבית חברי הקבוצה הינם חברי הקבוצה השנייה; ועל פי הצעת המגשר, סוכם כי סכום הפיצוי הכולל יחולק בין שתי הקבוצות, כך ששיעור של כ- 80% מסכום הפיצוי ישולם לחברי הקבוצה השנייה, ושיעור של כ- 20% מסכום הפיצוי ישולם לחברי הקבוצה הראשונה.

18. חלוקת סכום הפיצוי הכולל בין חברי הקבוצה (סעיף 10 להסדרי הפשרה) - לפי הסדרי הפשרה, סכום הפיצוי הכולל (ביחס לכל נתבעת) יחולק בין חברי הקבוצה הרלבנטיים לגביה, באופן הבא:

חלוקת סכום הפיצוי לחברי הקבוצה הראשונה - כל חבר בקבוצה הראשונה, יקבל סכום פיצוי אישי מתוך סכום הפיצוי לחברי קבוצה הראשונה, שיחושב כדלקמן:

$-x \left(\frac{A}{B} \right)$	=	סכום הפיצוי האישי לחבר קבוצה ראשונה
---------------------------------	---	-------------------------------------

כאשר משמעות הפרמטרים שבנוסחה היא כדלקמן:

A - סכום הקצבה האישית (ברוטו) של כל חבר קבוצה ראשונה במועד הקובע.

B - סכום כל הקצבאות האישיות (ברוטו) של כל חברי הקבוצה הראשונה, במועד הקובע.

חלוקת סכום הפיצוי לחברי הקבוצה השנייה - כל חבר בקבוצה השנייה, יקבל סכום פיצוי אישי מתוך הסכום הכולל לקבוצה השנייה, שיחושב כדלקמן:

$-x \left(\frac{C}{D} \right)$	=	סכום הפיצוי האישי לחבר קבוצה שנייה
---------------------------------	---	------------------------------------

כאשר משמעות הפרמטרים שבנוסחה היא כדלקמן:

C - סך היתרה הצבורה האישי של כל חבר בקבוצה השנייה, שהומרה במועד הפרישה ותחילת קבלת קצבת זקנה, לקצבת זקנה;

7 בהסדר הפשרה של חברת הפניקס פנסיה (הנתבעת 5) הוחלפו, בשגגה (טעות סופר), סכומי הפיצוי הכולל של חברי הקבוצה הראשונה בסכומי הפיצוי של חברי הקבוצה השנייה. על כן, מבוקש להבהיר כי סכום הפיצוי הכולל של חברת הפניקס לחברי הקבוצה הראשונה יהא 196,750 ש"ח; וסכום הפיצוי הכולל לחברי הקבוצה השנייה יהא 787,002 ש"ח.

D - סך כל היתרות הצבורות של כל חברי הקבוצה השנייה, שהומרו במועדי הפרישה ותחילת קבלת קצבת זקנה, לקצבאות זקנה.

19. ההסבר לשיטת החישוב השונה (קרי, חלוקת הסכום הכולל, בין חברי הקבוצה, באופן אישי), נובע מן המאפיינים השונים של הקבוצות. בעוד שחברי הקבוצה הראשונה הם למעשה פורשים "ותיקים", אשר לגביהם, רוב היתרה הצבורה כבר שולמה כקצבה, ובנוסף, לא לגבי כולם קיימים נתונים מדויקים באשר לגובה היתרה הצבורה במועד הפרישה (בחלק מהמקרים, פרישה שבוצעה לפני זמן רב מאד); חברי הקבוצה השנייה הם פורשים "צעירים" יותר, אשר לגביהם, חלק נמוך יותר מהיתרה הצבורה כבר שולמה, וקיימים נתונים מדויקים לגבי גובה היתרה הצבורה במועד הפרישה. לכן, לגבי חברי הקבוצה הראשונה, סכום הפיצוי האישי נגזר מסכום הקצבה, ולגבי חברי הקבוצה השנייה, סכום הפיצוי האישי נגזר מהיתרה הצבורה (שהיתה במועד הפרישה).

20. **אופן תשלום ההטבה לעמיתים** (סעיף 11 להסדרי הפשרה): סכום הפיצוי האישי ישולם לכל אחד מחברי הקבוצה, בתוך 60 ימים מהמועד הקובע (להלן - "מועד התשלום"), על דרך הוספתו, כסכום חד פעמי, לקצבה המשולמת להם על ידי הנתבעות. על תשלום הגדלת הקצבה כאמור יחול מס כדין, ככל שחל. חבר קבוצה שבמועד התשלום לא משולמת לגביו קצבה (זקנה או שאירים), סכום הפיצוי האישי שחושב לגביו, יועבר לקרן לחלוקת כספים לפי סעיף 27(א) לחוק תובענות ייצוגיות.

21. **הסדרה עתידית**: מבלי לגרוע מטענות הנתבעות, כי לא נפל פגם בגילוי שניתן למקבלי קצבאות זקנה, טרם הפרישה, ולעמדת הנתבעות - לפני משורת הדין, הנתבעות יוסיפו הבהרות לגבי שיעור דמי הניהול שצפוי לשלם כל פנסיונר, כמפורט בסעיף 12 להסדרי הפשרה. יצוין, כי נוסח ההבהרות האמור עולה בקנה אחד עם הוראות הרגולציה.

4. ב. **תקנה 12(א)(4) - הפער בין סכום הפיצוי או הסעד המוצע בהסדרים לבין סכום הפיצוי או הסעד שחברי הקבוצה היו עשויים לזכות בו אילו בית המשפט היה מכריע בתובענה הייצוגית לטובת הקבוצה**

22. הצדדים סבורים כי סכום הפיצוי הכולל לחברי הקבוצה בכל אחד מהסדרי הפשרה (כמו גם סכומם המצרפי), מהווה סכום ראוי והוגן, בהתחשב במכלול נסיבות העניין, לרבות הסיכונים והסיכויים המשפטיים והראייתיים הכרוכים בהמשך ניהול התובענה ביחס לכל נתבעת, ובשים לב לכך שהסדרי הפשרה מבוססים על הצעת המגשר, כפי שיפורט להלן.

23. ביחס להליך הגישור שהתנהל בפני כבוד המגשר ד"ר עמוס גבריאל, יצוין כי **ההליך היה ארוך, מקיף ומעמיק מאד**. בהקשר זה יצוינו הדברים הבאים: (א) המגשר קיים ישיבות עבודה רבות, ארוכות ויחודיות, ארוכה ומעמיקה, עם המומחים הכלכליים שהגישו חוות דעת מטעם הצדדים (פרופ' דיויד גילה, פרופ' יוגין קנדל), ללא נוכחות ב"כ הצדדים. בישיבה זו, המגשר התרשם ישירות ובאופן בלתי אמצעי מהעמדות הכלכליות של המומחים ומסיכוייהן (להבנתו המשפטית); (ג) המגשר נפגש עם נציגים של הנתבעות, אנשי מקצוע ואקטואריים, וקיים בירורים עובדתיים מעמיקים; (ד) **המגשר מינה מומחה מטעמו, פרופ' דן עמירם (לשעבר ראש הפקולטה לניהול באוניברסיטת תל אביב), לסיוע בבחינת היבטים כלכליים של הסדרי הפשרה. בפני פרופ' עמירם הוצגו נתונים של הנתבעות (חלקם לא הוגשו כראיות בתיק זה).**

24. בסיומו של תהליך המו"מ, נתן המגשר את הצעתו, וסוכם כאמור בהתאם לה, על סכום פשרה מצרפי ועל "מלוא התשלומים מכח ההסדר", שהם כאמור בסך כולל של 40 מיליון ש"ח, כמו גם על חלוקת התשלומים בין הנתבעות,⁸ כאמור בהסדרי הפשרה. **הצדדים להסדרי הפשרה סבורים כי מדובר בסכום פשרה ראוי והוגן בנסיבות העניין דנא, המשקף כהלכה את הסיכויים והסיכונים של כל צד בהליך.**

25. בהקשר זה יצוין, כי הצדדים קיבלו את הצעת המגשר והגיעו להסכמה בדבר סכום הפשרה המצרפי (ומלוא התשלומים מכח ההסדר), ולמסקנה כי מדובר בסכום ראוי והוגן, בשים לב לטענות הצדדים, סיכויים וסיכונים, ובכלל זה גם בשים לב לאי-ודאות משפטית וראייתית, הנובעת מכך שהתובענה מעוררת שאלות משפטיות, אקטואריות, כלכליות וראייתיות מורכבות ביותר, לרבות בשאלת עצם קיומה של חובת גילוי והפרתה, קשר סיבתי בין הפרה נטענת לנזק, והיקף הנזק. הצדדים חלוקים באופן מהותי בשאלות אלו, כפי שהדבר משתקף מכתבי הטענות וחוות הדעת של המומחים השונים, כאשר קיימת אי-ודאות משמעותית באשר לאופן שבו יכריע בהן בית המשפט הנכבד. יש לזכור כי חישוב סעד/נזק בתובענה ייצוגית לגופה הינה סוגיה רבת פנים, שטרם לובנה עד תום בפסיקת בתני המשפט בישראל, כאשר הדברים נכונים בבחינת קל וחומר ביחס לתביעה העוסקת באי גילוי של מידע לקבוצה רחבה של אנשים, אשר באופן אינהרנטי מעוררת שאלות מורכבות של נזק וקשר סיבתי. כמו כן, לצורך סוגיית עצם קיומו של נזק וכימות הנזק, נדרש לבחון כיצד היה מצבם של חברי הקבוצה משתנה אילו היה ניתן גילוי נוסף, שהיא סוגיה מורכבת.

26. כך, ומבלי למצות את מלוא הסוגיות המורכבות השנויות במחלוקת בין הצדדים, **עוד בטרם נתייחס לסוגיית הנזק והקשר הסיבתי**, יצוין כי הצדדים חלוקים ביניהם בתיק זה **בסוגיות רבות**, בין היתר: (א) לגבי היקף השאלות והעילות שאושר ביחס אליהן לנהל את התובענה כייצוגית; (ב) בשאלה האם חלה חובת גילוי והיקפה בנסיבות ענייננו, בין היתר בשים לב לפרשנות עמדת המאסדר בנושא, שהצדדים חלוקים לגביה; (ג) בשאלה האם הופרה חובת גילוי על ידי כל אחת מן הנתבעות בשתי התקופות הרלבנטיות שתוארו לעיל (לפני שנת 2018 ולאחריה), בשים לב לטענות הנתבעות כי הן לא הפרו חובת גילוי, כאשר ביחס לכל תקופה קיים מסד עובדתי ומשפטי שבחלקו הוא שונה, ובשים לב לכך שהחל משנת 2018, לטענת הנתבעות, בעקבות מהלך רגולטורי, במכתבים שנשלחים לעמיתים ערב הפרישה נכללת התייחסות גם לדמי הניהול שישלמו כפנסיונרים (בבחינת יידוע נוסף); (ד) בשאלה האם המכתבים הללו שהנתבעות צירפו לכתבי טענותיהן (בשלב התביעה הייצוגית) נשלחו לעמיתים בדרך הנדרשת על פי דין, והאם תוכנם מהווה גילוי כדין בנסיבות ענייננו (כטענת הנתבעות), כאשר לכל נתבעת קיים נוסח שונה של מכתב; (ה) בהקשר זה יצוין כי לעמדת הנתבעות, המכתבים שנשלחים לעמיתים ערב פרישה (החל משנת 2018 ובהתאם לתקנונים) כוללים רשימת נושאים אותה הכתיב הרגולטור, כאשר הנושאים הנוספים הם בעלי חשיבות כלכלית משמעותית (לא פחות מדמי ניהול), למשל האפשרות לבחור בתקופת תשלומים מובטחים, עיתוי הפרישה, שיעור קצבה לשאירים ועוד, כאשר הגילוי האמור מתווסף גם לגילוי שקדם לכך. לעומת זאת, הנתבעות טוענות כי המכתבים אינם מתייחסים לשיעור דמי הניהול שייגבו בפועל אלא לחישוב מקדם ההמרה לקצבה וכי מטעמים שונים, לא ניתן להבין מהמכתבים מהם דמי הניהול שייגבו מפנסיונרים; (ו) בנוסף, הנתבעות הגישו חוות דעת כלכלית (פרופ' יוג'ין קנדל) בה נטען כי הנתון היחיד הרלבנטי לעמית ערב פרישתו הוא גובה הקצבה

⁸ חלוקת סכום הפשרה המצרפי בין הנתבעות, סוכמה בהליך הגישור, בהתאם להמלצת המגשר, שהביאה בחשבון מכלול שיקולים שונים ואת נסיבותיה של כל חברה.

ההתחלתית ולפיכך אין כל משמעות לדמי הניהול שייגבו מהפנסיונר, וגם בעניין זה הצדדים חלוקים; (ז) בשאלה האם דמי הניהול בתקופת קבלת קצבת זקנה הם סבירים, בין היתר, לנוכח היעדר הפקדות שוטפות, ובהינתן שהיתרה הצבורה בתקופה זו, רעיונית, הולכת ופוחתת; (ח) בשאלה האם דמי הניהול בתקופת הפנסיה הם סבירים, בין היתר, לנוכח העלויות הכרוכות בטיפול במקבלי קצבה; (ט) בשאלה האם הנתבעות היו מחויבות לגבות מן הפנסיונרים דמי ניהול בשיעור המירבי; (י) הצדדים והמומחים מטעמם (האקטואר בלס ורו"ח ניניו מחד, פרופ' קנדל והאקטואר אנגלמאייר מאידך) חלוקים ביניהם בשאלה האם דמי הניהול שנגבו בתקופת החיסכון גבוהים/נמוכים מדמי הניהול שנגבו בתקופת הפרישה; (יא) בשאלה האם הוצאות הניהול בתקופת קבלת קצבה גבוהות/נמוכות ביחס לתקופת החיסכון; ועוד שורה ארוכה של סוגיות מורכבות, בתחומים שונים, לגביהן חלוקים הצדדים באופן יסודי.

27. כל צד העלה במסגרת ההליך טענות שונות בעניין זה, ומטבע הדברים, בהסדרי הפשרה, כל צד אוחז בטענותיו מחד, אך מוכן, מאידך, לצרכי פשרה, לסכם על סכום פשרה שמשקף קניית סיכון משותפת. בכדי שלא להלאות, הצדדים לא יחזרו על כל טענותיהם בהליך זה, אך על מנת לשקף את מורכבות הדברים, ואת הלך הרוח שהוביל לכדי גיבוש הסדרי הפשרה, הוזכרו לעיל בתמצית מחלוקות משמעותיות שבין הצדדים. כעת, נתייחס לסוגיית הנזק והקשר הסיבתי.

תמצית עמדת הנתבעות ביחס לסוגיית הנזק בשים לב לטענה להפרת חובת גילוי

28. כאמור, לעמדת הנתבעות, הן לא הפרו חובת גילוי. מבלי לגרוע מכך, לעמדתן, לא נגרם נזק ואין קשר סיבתי.

29. **אשר לסוגיית הנזק** - כנקודת מוצא, לעמדת הנתבעות, בנסיבות מעין אלו של טענה להפרת חובת גילוי, לצרכי סוגיית הנזק, יש לבחון את השאלה האם וכיצד היה **משתנה** מצבם של העמיתים, אילו היה ניתן גילוי נוסף (רע"א 3688/20 דרך ארץ נ' כתרן פסקה 17 (נבו, 17.5.2022)). גם בהחלטת האישור בתיק דנא צוין כי **תיאורטית** גילוי נוסף יכול היה להביא לבחינת חלופות (סעיף 63). לעמדת הנתבעות, גם בדיון קדם המשפט הושמעו הערות מצד המותב הנכבד, מהן עלה כי יש לבדוק **מה היה קורה** אם היה גילוי נוסף.

30. הנתבעות סבורות כי הן **לא** הפרו חובת גילוי, בכל מועד נתון; ובכל מקרה, **אין בתיק ראיות המוכיחות קיומו של נזק** (מבלי לגרוע מכך שלא הופרה חובת גילוי). בכלל זה, אין בנמצא עמית/עמיתים אשר טוענים ומוכיחים כי אילו היה ניתן גילוי נוסף, דמי הניהול היו מופחתים. לעמדת הנתבעות, התובעות מנסות להוכיח את הנזק באמצעות חוות דעת **תיאורטית** של פרופ' גילה, בה נטען כי אילו היה ניתן גילוי לגבי העלאת דמי ניהול, שיעור דמי הניהול בתקופת הפנסיה היה דומה לשיעור דמי הניהול בתקופת החיסכון. בהקשר זה מפנות הנתבעות לחוות דעת פרופ' קנדל, אשר לטענתן יש בה כדי להפריך את האמור בחוות דעת גילה. לעמדת הנתבעות, פרופ' קנדל מראה כי שוק הפנסיה אינו המשך ישיר של שוק החיסכון; כי לא ניתן להסיק שגילוי "דמי ניהול" הוא תנאי הכרחי או מספיק לתחרות בשוק הפרישה; וכי גם ההפרש בין שיעור דמי ניהול שמשלמים עמיתים לא פעילים (שלגביהם אין טענה ביחס לגילוי), לשיעור שמשלמים עמיתים פעילים, מפריך את מסקנת פרופ' גילה.

31. עוד סבורות הנתבעות, כי ההנחה של פרופ' גילה, לפיה, בהינתן גילוי נוסף, היו נגבים בתקופת הפרישה **אותם** דמי ניהול שנגבו בתקופת החיסכון, נסתרת לא רק ע"י חוות דעת פרופ' קנדל, אלא גם ולמשל לנוכח העובדות הבאות: (א) לעמדת הנתבעות גם **המאסדר** קבע בעמדתו בתיק דנא כי שוק החיסכון

ושוק הפרישה הם שווקים שונים ואין להשוות בין דמי הניהול [נספח 1 לכתב ההגנה]; (ב) גם חוזר מקבלי קצבה מחודש יולי 2014 קובע שהנחה למקבל קצבה, אם תינתן, תינתן ערב הפרישה [נספח 5 לכתב ההגנה]. לכן, לא ניתן להניח שאותה הנחה שניתנה בתקופת החיסכון, תמשיך לחול בתקופת הקצבה; (ג) הרציונל הכלכלי של מתן הנחות בתקופת החיסכון (דמי ניהול גם מהפקדה וגם מצבירה, צבירה הולכת וגדלה), לא חל בתקופת הפרישה.

32. עוד מוסיפות הנתבעות וטוענות, כי למעלה מן הצורך, הן אף הוכיחו שלא נגרם נזק. לפני שנת 2018, נוכח פער הריבית ובהינתן שבשוק הפנסיה כולו נגבו דמי ניהול בשיעור של 0.5%, גם אם היו נשלחות הודעות נוספות ערב הפרישה, דמי הניהול לא היו משתנים (פער הריבית יצר תמריץ שלילי לקליטת עמיתים חדשים. כפי שמסביר פרופ' קנדל בחוות דעתו, למעשה מדובר בלקוח בלתי רצוי. בנסיבות אלו, דמי הניהול לא היו משתנים, גם אילו היו נשלחות הודעות נוספות). גם לאחר שנת 2018, גילוי נוסף (מבלי לגרוע מכך שהגילוי היה תקין), לא היה מפחית את דמי הניהול. עוד מזכירות הנתבעות כי לעמדתן, מרבית הפורשים, גם לפני שנת 2018 וגם לאחר מכן, פרשו עם יתרות צבורות נמוכות יחסית, ובנסיבות אלו, אין הצדקה כלכלית למתן הנחה בדמי ניהול.

תמצית עמדת התובעות ביחס לסוגיית הנזק

33. ראשית, התובעות סבורות כי מסגרת הדיון בתובענה ייצוגית דן אינה מוגבלת רק לדיני נזיקין, וכי יש מקום לדון גם בעילות של הפרת חובת הנאמנות והפרת חובת תום הלב, שאושרו בהחלטה המאשרת, ואשר לגישת התובעות אינן כוללות רכיב של קשר סיבתי בין ההפרה לנזק. שנית, ובמישור של דיני הנזיקין, התובעות סבורות כי הראיות שהגישו, ובמרכזן חוות דעת פרופ' גילה וחוו"ד האקטואר בלס ורו"ח ניניו, מצביעות על כך שגילוי כנדרש בדין לגישתן, לו היה ניתן, היה מפחית בהכרח את דמי הניהול שנגבים ממקבלי הקצבה. עוד סבורות התובעות כי הדברים האמורים נכונים, וביתר שאת, החל משנת 2018 שאז כלל לא קיימת בעיית "פערי הריבית" הנטענת (בה כופרות התובעות) ובמיוחד בשים לב לדמי הניהול המופחתים שגבו קרנות ברירת מחדל מן הפנסיונרים, ואשר לטענתן היוו אלטרנטיבה לעמיתי הנתבעות. יובהר כי התובעות חולקות לחלוטין על הנטען בחוות הדעת הכלכליות שהגישו הנתבעות, ושוללות את הניתוח דלעיל.

34. עוד ראוי לציין כי לטענת התובעות דמי הניהול שהנתבעות היו יכולות לגבות מן הפנסיונרים אילו היה מבוצע גילוי כדיון (לשיטתן) הם דמי הניהול שנגבו מאותם פנסיונרים בתקופת החיסכון (קרי ללא ביצוע שינוי בדמי הניהול), אולם גם בעניין זה קיימת מחלוקת בין הצדדים. כאמור לעיל, לעמדת הנתבעות, ההנחה כי דמי הניהול שבתקופת החיסכון היו נותרים בעינם גם בתקופת הקצבה, חסרת בסיס לחלוטין ואין לה כל אחיזה בדין ובעובדה.

35. בנסיבות אלו, שבהן קיימות מחלוקות רבות ומשמעותיות בין הצדדים, וכל צד אוחז בתזה משפטית, כלכלית, אקטוארית ועובדתית שונה, הצעת המגשר ביקשה למצוא מרחב כלכלי מסוים, שיאפשר לכל צד לקנות סיכון וסיכוי, מתוך הבנה משותפת, הדדית, כי במובן מסוים, במקרה של הכרעה שיפוטית, מדובר בתיק של 0/1 (לעמדת הנתבעות לא נגרם בכלל נזק; לעמדת התובעות הנזק משמעותי מאוד). זאת, גם בשים לב לקושי להעריך מה היה קורה אילו היה חל שינוי בגילוי שניתן. לשם מציאת מרחב כלכלי כאמור, שיאפשר את שיח הפשרה, הסתייע המגשר בפרופ' עמירם, אשר ביצע תחשיב תיאורטי כדלקמן: (א) החישוב יבוצע לגבי כל עמית שפרש והחל לקבל קצבת זקנה, בין נובמבר 2018 לדצמבר 2021 (מועדים בהם כבר החלו להינתן הנחות מסוימות בדמי ניהול), ומקדם ההמרה שלו חושב לפי דמי

ניהול בשיעור של 0.5%; (ב) לגבי כל הפורשים הללו, יבוצע חישוב תיאורטי, בהנחה שכל אחד מן הפורשים היה מקבל הנחה, בשיעור הממוצע של דמי הניהול שנגבו מכלל הפורשים במועדים הללו, על-ידי הנתבעות (בשים לב לכך שבתקופה זו, כאמור, כבר היו פורשים שקיבלו הנחות מסוימות); (ג) המומחה פרופ' עמירם חישוב את הפרש דמי הניהול האמור (קרי, בין 0.5% לבין הממוצע), ביחס לכל פורש. בהקשר זה ביצע פרופ' עמירם חישוב כפול: הן חישוב ביחס לדמי הניהול שנגבו עד כה מאותה אוכלוסייה; והן חישוב ביחס לדמי הניהול העתידיים, שטרם נגבו מאותה אוכלוסייה. סך הפרש דמי הניהול האמור, לפי חישובי פרופ' עמירם, עומד על 76,125,478 ש"ח, ביחס לכלל הנתבעות ולכלל הפורשים.

36. בהקשר זה יצוין, כי לפי הסברי הנתבעות חלק משמעותי מההנחות בדמי ניהול שניתנו בתקופה הנבדקת (נובמבר 2018 - דצמבר 2021), מקורן ב"קבוצת פורשים" שנמנית על שורותיו של גוף עסקי מוכר, גדול וידוע במשק הישראלי. אותה "קבוצת פורשים" קיבלה, בזכות כוחה הקולקטיבי, הנחה ספציפית וייחודית בדמי ניהול (הנחה שהביאה לידי ביטוי הן את כוחה וגדלה של אותה "קבוצה", והן את העובדה שחלק משמעותי מעלויות הטיפול בפורשי אותה "קבוצה", הושת על המעסיק ולא על החברה המנהלת). בנטרול "עסקה חריגה" זו, שאינה משקפת את מהלך העסקים הרגיל, ממוצע דמי הניהול עולה, והפרש דמי הניהול קטן. לבקשת המגשר, פרופ' עמירם חישוב את הפרש דמי הניהול גם בנטרול "עסקה חריגה" זו, ובמקרה כזה, ההפרש עומד על סך של כ- 23,876 אלפי ש"ח.

העתק מכתב מטעמו של פרופ' עמירם ביחס לתחשיב האמור, צורף במעטפה חתומה לעיון בית המשפט הנכבד.

37. יוזכר שוב, כי ביחס לתקופה שעד לחודש נובמבר 2018 ולקבוצה הראשונה, עומדות לנתבעות טענות הגנה ייחודיות ונוספות, ובכללן טענת "פער הריבית" וטענה לפיה בשוק כולו דמי הניהול היו בשיעור של 0.5%, כמוסבר בהרחבה לעיל, ובשים לב לכך, הרי שסכומי הפשרה ביחס לקבוצה זו סבירים אף הם. עוד יצוין, כי לפי תחשיבי התובעות, דמי הניהול הממוצעים שנגבו מחברי הקבוצה הראשונה בתקופת החיסכון גבוהים מדמי הניהול שנגבו מחברי הקבוצה השנייה בתקופה זו ולכן לגישת התובעות העלאת דמי הניהול לגבי קבוצה זו בעת הפרישה לפנסיה הייתה בממוצע קטנה יותר (נושא שלעמדת הנתבעות אין לו כל רלבנטיות שכן הן כופרות בכך שדמי הניהול בתקופת החיסכון אמורים לחול גם בתקופת קבלת קצבה, כמוסבר בהרחבה לעיל).

38. יצוין, כי תחשיביו התיאורטיים של פרופ' עמירם אשר סייעו למגשר, אינם משקפים את עמדת הצדדים, או את הסכמתם לתחשיבים (שהם יותר בבחינת תרחיש ייחוס תיאורטי). התובעות מצדן, אוחזות בטענותיהן שחלקן צוין לעיל, ובכללן זה שאין לבחון את הנושא בלוגיקה נזיקית בלבד; וגם אם כן, לא בהכרח המתודולוגיה של פרופ' עמירם, היא הנכונה, כאשר בהקשר זה התובעות סבורות, בין היתר, שנקודת הייחוס אינה ממוצע דמי הניהול שנהגו בפועל לאחר מתן הנחות, אלא דמי הניהול שנגבו בפועל מהצבירה בתקופת החיסכון. הנתבעות מצדן, אוחזות בטענותיהן שחלקן צוין לעיל, ובכללן זה, שלא הופרה חובת גילוי (גם) ביחס לפורשים שנבדקו; כי בכל מקרה ומבלי לגרוע מהעדר הפרת חובת גילוי, לא היו ניתנות הנחות נוספות, גם אילו היה ניתן גילוי נוסף, בין היתר בשים לב לכך שפורש עם יתרה צבורה נמוכה אינו מקבל ברגיל הנחה (הנחות, ככל שניתנו, ניתנו לעמיתים בעלי יתרות גבוהות או במסגרת הסכמים ספציפיים); בשים לב לכך שיתכן שחלק מהאוכלוסייה הנבדקת פנה לקבל הנחה,

אך לא ניתנה הסכמה לכך; בשים לב לכך שלא בהכרח גילוי נוסף היה מביא לפנייה מצד העמית, לצרכי בקשת הנחה. לכן, ההנחה (assumption) שעומדת בבסיס תחשיבי פרופי עמירם, כי כל הפורשים היו מקבלים הנחה (discount), היא מרחיקת לכת.

39. הגם שלשני הצדדים הסתייגויות ביחס לתחשיב שבוצע (לא מן הפן האריתמטי, אלא במישור העקרוני), הרי שניתן לראות כי סכום הפשרה המצרפי, מצוי בתוככי המרחב הכלכלי שיצר המגשר באמצעות התחשיב, לצרכי שיח פשרה, בשים לב לעמדות הצדדים השונות. גם מטעם זה נלמדת סבירותו.

5. ב. תקנה 12(א)(5) - כלל ההסדר פיצוי כספי או אחר - יצוין סכום הפיצוי או מהותו והמפתח לחלוקתו בין חברי הקבוצה; נקבע סכום שונה לתת קבוצה או לחבר קבוצה, יצוין הסכום וההנמקה לכך

40. לעניין אופן חלוקת סכום הפיצוי הכולל בין הזכאים לכך - ראו פירוט בפרק ב.3 לעיל.

6. ב. תקנה 12(א)(6) - השלב שבו נמצא ההליך

41. ההליך מצוי בשלב מתקדם של ניהול התובענה ייצוגית גופה, לאחר שבית המשפט הנכבד אישר לנהל תובענה ייצוגית ביחס לחלק מהעילות והסעדים מושא הבקשה לאישור, הוגשו כתב הגנה, כתב תשובה, נערכו הליכי גילוי מסמכים ושאלונים הדדיים, הוגשו מלוא הראיות מטעם הצדדים (תצהירים וחוות דעת מומחה) והתקיימו שלושה דיונים בתובענה הייצוגית, במסגרתם בית המשפט הנכבד המליץ לצדדים לפנות להליך גישור כאמור.

7. ב. תקנה 12(א)(7) - הסיכונים והסיכויים שבהמשך ניהול התובענה אל מול היתרונות והחסרונות שבהסדר

42. הצדדים סבורים כי הסדרי הפשרה משקללים נכונה את הסיכונים והסיכויים של טענות הצדדים בהליך זה. ככלל ייאמר, כי על רקע טענות הצדדים בהליך, שחלקן פורטו לעיל, ובהתחשב גם במשך ההליך, בעלויות הכבדות שהושקעו ויושקעו בניהולו, בסיכונים הכרוכים בהמשך ניהולו עד להכרעה; באי הוודאות המשפטית והראייתית, בין היתר לאור המחלוקות הנרחבות בין הצדדים שפורטו לעיל, בשאלות של חובת גילוי, עצם קיומו של נזק, היקפו של נזק, קשר סיבתי, המערבות סוגיות עובדתיות, כלכליות, אקטואריות ומשפטיות סבוכות - מצאו הצדדים כי הסדרי הפשרה, על מכלול רכיביהם, מהווים פתרון יעיל, הוגן וסביר בנסיבות העניין.

43. בכלל זה, סבורים הצדדים כי הסדרי הפשרה משקפים את היתרונות הבאים:

44. ראשית, הסדרי הפשרה, המעניקים לחברי הקבוצה פיצוי כספי משמעותי, מאזנים באופן סביר וראוי, מחד, בין טענות התובעות ובשים לב לכך שאושרה תובענה ייצוגית; ומאידך, בין טענות הנתבעות, הן במישור הגילוי והן במישור הוכחת הנזק וכימותו, ולהיקף התובענה הייצוגית שאושרה (לעמדת הנתבעות).

45. שנית, הסדרי הפשרה מאזנים באופן סביר וראוי בין עמדות הצדדים ביחס לסעד בו היו עשויים חברי הקבוצה לזכות אילו בית המשפט הנכבד היה מכריע בתובענה הייצוגית לטובת הקבוצה, כאמור בפרק ב.4 לעיל.

46. שלישית, הסדרי הפשרה ראויים, גם במובן זה שסכום הפיצוי הכולל יועבר ישירות לחברי הקבוצה (הפורשים), שיקבלו פיצוי בדמות הגדלת קצבה ("כסף לכיס"). זאת - חלף מתן הטבה "קולקטיבית", מקובל בהסדרי פשרה רבים (עניין שהוא לגיטימי וראוי כשלעצמו).

47. רביעית, הסדרי הפשרה ראויים, גם במובן זה שהם כוללים הסדרה עתידית (לעמדת הנתבעות, לפני משורת הדין), אשר כוללת מרכיב של גילוי נוסף לפורשים. הגם שלעמדת הנתבעות הגילוי הקיים מספק, הרי שתוספת הגילוי במסגרת ההסדר, מסירה כל ספק בדבר מתכונת הגילוי לפורשים.

8. ב. תקנה 12(א)(8) - פרטים בנוגע לביצוע ההסדרים, לרבות האופן שבו יאותרו חברי הקבוצה והאופן שבו יינתן להם הסעד על פי ההסדר

48. ראו פירוט בפרק ב'3 לעיל.

9. ב. תקנה 12(א)(9) - העילות והסעדים שלגביהם תהווה ההחלטה לאשר את הסדרי הפשרה מעשה בית דין כלפי חברי הקבוצה שעליהם חל ההסדר

49. במסגרת הסדרי הפשרה, התובעות וחברי הקבוצה כהגדרתם בהסדרי פשרה זה (להלן - "קבוצת התובעים"), מוותרים כלפי הנתבעות ו/או עובדיהן ו/או מנהליהן ו/או כל מי מטעמן באופן סופי בלתי חוזר ומוחלט, על כל טענה ו/או דרישה ו/או פלוגתא ו/או עילה בקשר עם איזו מטענות ו/או עילות בקשת האישור והתובענה, לרבות הטענות ו/או העובדות ו/או הדרישות הכלולות בבקשת האישור ו/או התובענה. בהתאמה, עם אישור ההסדרים ומתן תוקף של פסק דין, יתגבש מעשה בית דין כלפי קבוצת התובעים, בקשר עם כל טענות ו/או עילות בקשת האישור והתובענה כאמור.

ג. המלצת הצדדים בקשר לפסיקת גמול למבקשים ושכר טרחה לבאי כוחם

50. סעיף 22 לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי בקביעת גמול לתובע המייצג, יביא בית המשפט במסגרת שיקוליו את הסוגיות הבאות: הטרחה שטרחה התובע, התועלת לחברי הקבוצה, ומידת החשיבות הציבורית של התובענה.

51. סעיף 23 לחוק קובע, כי בקביעת שכר הטרחה לב"כ המייצגים יביא בית המשפט בשיקוליו את הסוגיות הבאות: התועלת לחברי קבוצה, מורכבות ההליך והטרחה בגינו, הסיכון שניטל בניהול ההליך, החשיבות הציבורית של ההליך, אופן ניהול ההליך ועוד.

52. כאמור לעיל, הוסכם בין הצדדים להמליץ בפני בית המשפט הנכבד על פסיקת גמול לתובעות הייצוגיות, שכר טרחה לבאי-כוחן והחזר הוצאות, בכלל הסדרי הפשרה ובאופן מצרפי, כדלקמן:

52.1. גמול לתובעות בסך של 600,000 ש"ח (במילים: שש מאות אלף) ש"ח, בתוספת מע"מ (להלן - "הגמול");

52.2. שכר טרחת עו"ד לב"כ התובעות בסך של 6,616,086 ש"ח (במילים: שישה מיליון שש מאות ושש עשרה אלף ושמונים ושישה) ש"ח, בתוספת מע"מ (להלן - "שכר הטרחה");

52.3. החזר הוצאות בסך של 831,226 ש"ח (במילים: שמונה מאות שלושים ואחד אלף ומאתיים עשרים ושתיים) ש"ח בתוספת מע"מ (להלן - "החזר הוצאות"), בגין החזר הסכומים ששולמו עד כה ובגין סכומים שהתחייבו לשלם למומחים מטעם התובעות בהליך, פרופ' דיויד גילה, האקטואר יצחק בלאס ורו"ח ניסים ניניו, וזאת בגין ייעוץ בהליך והכנת חוות דעת מומחה, והכל כנגד קבלות ו/או חשבוניות.

53. עוד הומלץ כי התשלומים ישולמו במועדים הבאים: החזר ההוצאות, מלוא הגמול לתובעות הייצוגיות וכן 50% משכר הטרחה ישולמו תוך 30 יום מהמועד שבו פסק הדין המאשר את הסדרי הפשרה יהפוך חלוט, ואילו יתרת שכר הטרחה תשולם תוך 30 יום ממועד השלמת ביצוע הסדר הפשרה.

54. השיקולים בפסיקת שכר טרחה לתובע ובאי כוחו נקבעו בחוק תובענות ייצוגיות, וזכרו בפסיקה לא אחת. בענייננו, המלצת הצדדים לגמול ושכ"ט (המבוססת גם על הצעת המגשר) - היא **ראויה וסבירה**.
55. סכומי הגמול ושכר הטרחה המומלצים, עומדים בקנה אחד עם הפסיקה העדכנית ביותר בעניין שיעורי הגמול ושכר טרחה בהליכים ייצוגיים, כאשר המלצת הצדדים מיישמת במדויק את קביעותיו של בית המשפט העליון ברע"א 2957/17 ו-ע"א 3861/17 **סופר גז חברה ישראלית להפצת גז וברודט נ' שוורצמן ואמנישוראגז החברה האמריקאית - ישראלית לגז** (17.3.2024) (להלן - "עניין סופרגז").
56. כך, סכומי הגמול ושכר הטרחה המומלצים חושבו כאחוז מתוך סך הפיצוי שהושג עבור הקבוצה (היינו, לפי שיטת חישוב "נטו"), על פי שיטת האחוזים המדורגים היורדים (בהתאם להלכות הפסיקה) וביחס לכל הסדר פשרה ונתבעת בנפרד, וזאת באופן הבא:
- 56.1. בגין מדרגת הפיצוי הראשונה (סכומי פיצוי נטו לקבוצה עד 5 מיליון ש"ח) - גמול ושכר טרחה בשיעור של 25%.
- 56.2. בגין מדרגת הפיצוי השנייה (סכומי פיצוי נטו לקבוצה בין 5 ל- 10 מיליון ש"ח) - גמול ושכר טרחה בשיעור של 20%.
- 56.3. בגין מדרגת הפיצוי השלישית (סכומי פיצוי נטו לקבוצה שמעל 10 מיליון ש"ח) - גמול ושכר טרחה בשיעור של 15%.
57. וכך, היות שמלוא התשלומים מכוח ההסדרים אותם הסכימו הנתבעות לשלם במסגרת הסדרי הפשרה ננקב בסכום ברוטו (היינו, סכום הכולל גם את הפיצוי לחברי הקבוצה, גם את החזר ההוצאות וגם את סכומי הגמול ושכר הטרחה המומלצים), חושבו שיעורי הגמול ושכר הטרחה המומלצים בענייננו באמצעות יישום מדויק של הנוסחה שנקבעה על ידי כב' השופט ע' גרוסקופף בהחלטתו בתנ"ג 10466-09-12 **אוסטרובסקי ואח' נ' חברת השקעות דיסקונט בע"מ ואח'** (אשר נזכרה בעניין סופרגז) "לחילוץ" סכומי נטו של גמול ושכר טרחה מתוך סכומי ברוטו של פשרה¹⁰.
58. **כנ חשוב להדגיש, כי על אף שההסדרים בענייננו כוללים גם רכיב של הסדרה עתידית אשר גם הוא כמובן בעל שווי כלכלי משמעותי ביותר לעמדת התובעות, במסגרת השיעורים המבוקשים בענייננו לא התבקש כי ייפסקו סכומי גמול ושכר טרחה נוספים בגין שווי ההסדרה העתידית, כך שלמעשה השיעורים המבוקשים אף נמוכים יותר מאלה שנקבעו בעניין סופרגז משהם לא לוקחים בחשבון את שווי ההטבה הגלומה בהסדר העתידי.**
59. עוד ראוי לציין כי מדרגות שכר הטרחה חושבו בנפרד ביחס לכל נתבעת ולכל הסדר פשרה וזאת בהתאם לפסיקה ובשל הנימוקים שפורטו בפסק דינו של בית משפט נכבד זה בת"צ 30028-04-11 **יצחקי ואח' נ' מגדל חברה לביטוח בע"מ ואח'**, פס' 153 (נבו 15.8.2024).
60. כפי שיובהר להלן, הגמול המומלץ לתובעות ושכר הטרחה המומלץ לבאי כוחן, הינם סבירים והוגנים, ובית המשפט יתבקש לאשר אותם בשל כל אחד מנימוקי התובעות שלהלן (וקל וחומר בשל משקלם המצטבר).

¹⁰ בסעיף 4(ד) לפסק הדין בעניין אוסטרובסקי קבע כב' השופט גרוסקופף כי הנוסחה לחישוב נטו של סכום שכר הטרחה והגמול (X) מתוך פשרה בסכום ברוטו (y) (היא כדלהלן: $X = 25\% * 5 + 20\% * (10 - 5) + 15\% * [Y - 10 - X]$)

61. **ראשית**, ההליך דגן נפתח ונוהל אך ורק בזכות וביוזמת התובעות המייצגות ובאי כוחן, אשר השקיעו זמן ומאמצים בהיקף עצום, עוד טרם הגשת בקשת האישור, בלימוד הנושא על כלל המורכבות הרבה הכרוכה בו - עובדתית, משפטית, אקטוארית וכלכלית - כמפורט לעיל.

62. **שנית**, הטרחה הרבה (מאד) שטרחו באי כח המייצגים בעבור חברי הקבוצה המיוצגת בהליך זה במשך למעלה מ- 11 שנים, אשר כללה השקעת תשומות ומשאבים אדירה, בניהול תובענה ייצוגית מול חמש נתבעות, כאשר ביחס לכל אחת מהן קיימת תשתית עובדתית וראייתית שונה, לרבות דוחות שונים ומכתבים שונים. בתוך כך נוהלו הליכי ביניים רבים והוכנו כתבי טענות מקיפים בראש ובראשונה לצורך שלב בקשת האישור ובהמשך, לאחר החלטת האישור, לצורך ניהול התובענה הייצוגית לגופה; ובין השאר: (א) בקשה לאישור תובענה כייצוגית, אליה צורפה חוות דעת אקטוארית; (ב) תגובה לתשובה לבקשת האישור, אליה צורפה חוות דעת אקטוארית משלימה; (ג) בקשה מטעם המבקשות לצירוף ראיה - תצהירו של מר דורון שורר, מי שכיהן בין השנים 1995 - 1998 כמפקח על שוק ההון, הביטוח והחיסכון במשרד האוצר; (ד) הוגשה תגובה מטעם המבקשות לתשובת המשיבות לבקשה לצירוף ראיה; תשובה לבקשה למחיקת חלקים ולהוצאת חוות הדעת שהוגשה על ידי הנתבעות; (ה) הגשת בקשה להוצאת ראיה (חוות הדעת של הגב' ציפי סמט) מתיק בית המשפט וכן הכנת תגובה לתשובת המשיבות לבקשה זו; (ו) הכנת פניה משותפת למאסדר והגשת עמדה נפרדת של המבקשות בנושא; (ז) הכנת התייחסות לעמדת המאסדר; (ז) הכנת סיכומים ראשיים בבקשת האישור; (ח) הכנת כתב תשובה לכתב ההגנה לאחר אישור התובענה כייצוגית; (ט) הכנת בקשה לגילוי ועיון במסמכים ומענה על שאלונים וכן הכנת תגובה לתשובת הנתבעות לבקשה; (י) הגשת בקשה מפורטת נוספת בנוגע לגילוי ועיון במסמכים, אליה צורפו פניות הצדדים, נתוני הגילוי הנדרשים בטבלאות הגילוי הנדרשות ואסמכתאות נוספות; (יא) הגשת תצהירי עדות ראשית מטעם התובעות, וכן חוות דעת אקטוארית של האקטואר יצחק בלאס ורו"ח ניסים ניניו וכן חוות דעת כלכלית של פרופ' דיויד גילה; (יב) השתתפות במספר לא מבוטל של דיונים בבית המשפט הנכבד, הן בשלב האישור והן בשלב ניהול התובענה, אשר דרשו הכנה והשקעת תשומות מרובות; (יג) הכנה ממושכת לשמיעת התיק, הכנת חקירות נגדיות והכנת עדי ומומחי התובעות לקראת הליך ההוכחות; (יד) השתתפות בשני הליכים גישור ממושכים, הראשון בפני עוה"ד רם כספי ז"ל (שלא צלח) והשני בפני ד"ר עמוס גבריאלי.

63. **שלישית**, התובענה עסקה בתחומים מורכבים ביותר המצריכים מומחיות רבה והיקף עבודה נרחב ביותר מצד באי הכוח המייצגים. ואכן, התובענה בענייננו עסקה בסוגיות רבות ומורכבות ביותר כפי שפורט לעיל - הן עובדתית, הן משפטית, הן אקטוארית והן כלכלית, כאשר במסגרת התובענה התמודדו התובעות ובעיקר באי הכוח המייצגים עם סוגיות מגוונות וסבוכות כפי שפורטו לעיל, והכל ביחס לחמש נתבעות שונות שלכל אחת מהן מערכת עובדתית נפרדת, וביחס לשתי תקופות נפרדות. בכלל כך, נדרשו ב"כ המייצגים להתייחס לשאלות הנוגעות לחובת הגילוי, הפרתה, עמדת המאסדר בנושא, המכתבים שנשלחו על ידי התובעות, קיומו של נזק וקיומו של קשר סיבתי, שהם כאמור נושאים מורכבים ביותר בנסיבות ענייננו. דומה שלא יכול להיות ספק כי הטרחה הרבה (מאד) שטרחו באי כח המייצגים בעבור חברי הקבוצה המיוצגת בהליך זה היתה חריגה ביותר. המדובר בהליך אשר נוהל במשך למעלה מ-11 שנים, הוא מצוי בשלב מתקדם ביותר (לאחר קבלת בקשת האישור, לאחר הגשת הראיות בתיק ובסמוך לניהול שלב ההוכחות בתביעה הייצוגית גופה), והתעוררו במסגרתו גם מחלוקות משפטיות, גם מחלוקות עובדתיות וגם עניינים שבמומחיות (כלכליים ואקטואריים), והושקעו בניהולו אלפי שעות עבודה.

64. **רביעית**, סכום הפיצוי הכולל שישולם לחברי הקבוצה ישולם לחברי הקבוצה בכסף מזומן ממש (באמצעות הגדלת הקצבה), ולא באמצעות הטבות או קופונים. בנוסף, מנגנוני חלוקת הכספים המוסכמים בהסדרים אלה, עוצבו כך שסכום הפיצוי הכולל ישולם על ידי הנתבעות במלואו בפועל ובתוך פרק זמן קצר.
65. **חמישית**, התועלת המשמעותית הנוספת שהושגה, בשל ההסדר העתידי עליו סיכמו הצדדים, בגינה לא התבקש גמול ושכר טרחה כלשהו על אף שאין חולק כי גם הוא בעל שווי כלכלי משמעותי.
66. **שישית**, עניין לנו כזכור בפשרה שהושגה בשלב מתקדם ביותר של ההליך, ולאחר שכבר אושר לנהל את ההליך באופן ייצוגי, וממש לפני ניהול שלב ההוכחות בתביעה הייצוגית גופה, כאשר עמדת הפסיקה היא כי המדובר בנתון המצדיק פסיקת גמול ושכר טרחה על הצד הגבוה. למעשה, מדובר בהליך שמתנהל מעל 11 שנים ואשר אף המשיך להתנהל לאחר אישור התובענה כייצוגית (וכידוע, מעטות התובענות הייצוגיות בישראל הממשיכות להתברר לאחר שאושרו כייצוגיות).
67. **שביעית**, הסיכון שנטלו על עצמן התובעות וב"כ המייצגים בניהול התובענה וההשקעה הרבה שנדרשה במסגרת מלאכת הייצוג בתובענה, לרבות, אך לא רק, השקעת שעות עבודה רבות מאוד במסגרת הכנת כתבי הטענות והראיות, עריכת מחקר משפטי ועובדתי מקיף, הכנה לדיונים, השתתפות בהליכי משא ומתן לפשרה ועוד כיוצא באלה פעולות הכרוכות במלאכת ייצוג בתובענה ייצוגית מורכבת ורחבת היקף.
68. **שמינית**, השגת התכלית עיקרית של התובענה, המוצאת ביטויה, בין השאר, במתן תשלום ממשי בסכום משמעותי ביותר לקבוצה המיוצגת, ובמתן תרופה לציבור גדול אשר ניתן להניח, בקרבה לוודאות, שלא היה פונה לערכאות משפטיות.
69. **תשיעית**, נכונות התובעות ובאי כוחן להביא את המחלוקות לכדי סיום בצורה יעילה, במסגרת הליך גישור שהתקיים בין הצדדים, ובהתאם להמלצת בית המשפט הנכבד לצדדים.
70. **ועשירית**, סכומי הגמול ושכר הטרחה המומלצים גם הם כאמור פרי הצעת המגשר, וגם בכך יש כדי להעיד על סבירותם.

ד. הצדדים סבורים כי בנסיבות העניין אין צורך במינוי בודק

71. הצדדים סבורים כי בנסיבות העניין, אין צורך במינוי בודק לפי סעיף 19(ב) לחוק תובענות ייצוגיות, וזאת בין היתר, מן הטעמים הבאים:
72. **ראשית**, "בודק" על-פי חוק תובענות ייצוגיות, הינו "בעל מומחיות בתחום שבו עוסקת הבקשה לאישור או התובענה הייצוגית". התובענה בענייננו עוסקת בנושא חובות גילוי המוטלות על חברות מנהלות של קרנות פנסיה, חישובי נזק וכיו"ב. המחלוקת בין הצדדים בהקשר זה הינה בעיקרה מחלוקת משפטית, כך שאין בענייננו צורך במינוי מומחה נוסף בתחום זה.
- ראו לעניין זה, למשל, את החלטת בית המשפט המחוזי שלא למנות בודק בקשר עם הסדר פשרה שאושר בת"צ (מרכז) 33570-01-13 זנדני נ' ניו-פארם דראגסטורס בע"מ (נבו 22.11.2015), שם נפסק:

"השאלה שעלתה לדיון היא משפטית בעיקרה. מהשתתפות הממונה בדיונים עולה כי המצב החוקי אכן אינו ברור והרשות פועלת לתקנו. משמעות ההסכם היא שלפחות במקום שהמשיבה אחראית עליו, המצב החוקי הרצוי ייושם מכאן ולהבא. אשר לעבר,

בהתחשב בכך שהמצב לא היה ברור, נדמה כי פיצוי סמלי בדמות מבצעי ההנחות, שהן אכן "פשרת קופונים" הוא פיצוי סביר. מבחינה זו אין חשיבות למספר הרוכשים ולכמות ההנחות שניתנה בעבר, ולכן אין צורך לבדוק ולהכביר הוצאות על הצדדים".

וראו, למשל, גם את החלטת כבוד השופט ח' כבוב בת"צ (ת"א) 47490-09-13 **תועלת לציבור נ' כלל תעשיות בע"מ** (נבו 06.8.2015), לאשר הסדר פשרה, ללא צורך במינוי בודק:

"השאלה האם סכום הפיצוי עליו הסכימו הצדדים במסגרת הסכם הפשרה הינו הוגן וראוי איננו נובע משווי החברה, אלא נובע הוא מהערכת הסיכויים והסיכונים של התובענה, סיכויים וסיכונים אשר כדי להעריכם יש לבחון שאלות משפטיות ושאלות עובדתיות אשר לבודק אין כל יתרון בבחינתן על פני בית המשפט, בית המשפט הוא בעל המומחיות הנדרשת להשיב על שאלות אלו בהתאם לחומרים אשר הונחו בפניו ולהעריך את הסיכויים והסיכונים של כל צד לתביעה על פי אותם נתונים. אכן שוויה ההוגן של עסקת המיזוג עמד במרכז הבקשה לאישור אולם כפי שציינתי לעיל, אין ודאות כי בית המשפט כלל היה נדרש לבחינת השווי ההוגן וכי הכרעה בסוגית שווי החברה היתה נדרשת במסגרת הבקשה לאישור לפיכך אינני רואה מקום למנות בודק אשר יישום את שווי החברה.

לאור מכלול הנימוקים המצוינים לעיל בנוגע לסיכויי התובענה אשר כאמור אינם גבוהים, יש להניח כי חוות דעת בודק אשר היתה מציגה תוצאה כזו או אחרת ביחס לשוויה של החברה, לא היה בה כדי לשנות את מסקנתי בדבר סבירותו של הסכם הפשרה דן ולא היה בה כדי לשנות את עמדתי כי יש מקום לאשרו."

73. שנית, כאמור, הסדר הפשרה מושא בקשה זו הושג במסגרת הליך גישור אליו פנו הצדדים בהמלצת בית המשפט הנכבד, אשר התנהל בפני המגשר, ד"ר גבריאל. הסדר הפשרה המבוסס על הצעת המגשר, קרם עור וגידים בסיוע המגשר, שאף בירך על המוגמר ב"חתימת קיום". זאת, לאחר שהמגשר קיבל לעיונו נתונים שונים ונעזר במומחה כלכלי בעל שם (פרופ' עמירם) ובהתאם להם העריך המגשר כי ההסדר ראוי, הוגן וסביר בנסיבות האמורות. הואיל וכאמור לעיל המחלוקת בהליך דנא הינה בעיקרה מחלוקת משפטית, אזי העובדה שהליך הגישור נרקם בחסות מגשר שהוא משפטן בעל שיעור קומה מכובד (ושגם עיין בנתונים ונעזר במומחה כלכלי), מקנה גושפנקת "בדיקה" נוספת, כפולה ומכופלת, שבוודאי מייתרת את הצורך במינוי בודק.

ראו בהקשר זה את דברי בית המשפט המחוזי בחיפה בת"צ (חי') 16989-09-20 **סימנדוייב נ' פרימה מלונות ותיירות ישראל 1977 בע"מ** (נבו 21.7.2022):

"לפי סעיף 19 (ב) לחוק תובענות ייצוגיות, בית המשפט לא יאשר הסדר פשרה אלא לאחר שקיבל חוות דעת מבודק, אלא אם סבר שחוות הדעת אינה נדרשת, מטעמים מיוחדים שיירשמו. כעולה מאותו סעיף, תפקידו של הבודק לחוות דעתו על היתרונות והחסרונות של הסדר הפשרה מבחינת כלל חברי הקבוצה, בשים לב למכלול הנסיבות ולכל עניין אחר שיוורה בית המשפט. בענייננו, הצדדים פרושו בפני המגשר את הנתונים הרלוונטיים, לרבות העובדה שההודעות נשלחו ללקוחות שביקשו להצטרף למועדון הלקוחות והסדר הפשרה נערך על בסיס הגישור, ואיני רואה צורך שהבודק יחוה דעתו

על יתרונות וחסרונות הסדר הפשרה לכלל חברי הקבוצה, ועל כן איני ממנה בודק להסדר הפשרה".

74. **שלישית**, בתיק זה, כמו בתיקים אחרים, קיים קושי לקבוע מהם היקפיו המדויקים של הסעד לו היו זכאים חברי הקבוצה אילו הייתה מתקבלת התובענה. מאחר שמדובר בהערכה בלבד (כפי שגם המומחה מטעם המגשר ניסה לבצע, לשם יצירת מרחב כלכלי לשיח, כאמור לעיל), אין צורך במינוי בודק. לעניין זה ראו למשל בת"צ (מרכז) 24840-05-10 **יוסף לוי נ' סלקום ישראל בע"מ** (נבו 22.5.2012):

"הואיל וממילא חדלה המשיבה מהפקת המגזין נשוא הבקשה; והואיל והנתונים אודות מספרם של חברי הקבוצה נמסרו על ידי הממונה האחראי בסלקום; והואיל מדובר בנוק שאין לו כימות אלא **בהערכה בלבד** - בנסיבות הענין שלפניי אין צורך במינוי בודק."

וכן בת"צ (מרכז) 3725-04-12 **קרן מגן נ' סלקום ישראל בע"מ** (נבו 6.3.2014):

"לא מצאתי לנכון למנות בודק להערכת ההסדר. הנתון העיקרי הצריך לחישוב הנזק הוא מספר הודעות שכללו מלל בלבד, וחויבו כהודעות MMS. לטענת סלקום, הנתמכת בתצהירו של מר ערן פארן, מנהל מחלקת הנדסת שירותים מתקדמים בסלקום - **אין מסד נתונים** שמאפשר לבדוק נתון זה. לבקשתי מסרה סלקום מסמך המלמד על מספר הודעות MMS שנשלחו בכל התקופה. מנתון זה אפשר אמנם לגזור, כי הנתון של מליון הודעות לשנה, שהן הודעות טקסט שסווגו כ-MMS הוא נתון **אפשרי**."

75. **רביעית**, גם אופן תשלום סכום הפיצוי הכולל לכל חבר קבוצה הוא פשוט, כאמור לעיל, ועל כן, אין מקום למנות בודק, בנסיבות העניין. ראו לעניין זה, למשל, את החלטת כב' השופט צ' ויצמן שלא למנות בודק בקשר עם הסדר פשרה בעניין ת"צ (מרכז) 50179-01-20 **פלוגי (קטיין) נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ** (נבו 19.2.2020):

"**הסדר הפשרה מביא לפיצוי ישיר של חברי הקבוצה**, כאשר נתוני תחשיב הפיצוי והמסד העובדתי עליו הוא הושתת הם פשוטים באופן יחסי ואינם מצריכים העמדת בוחן מקצועי בעניינם. בדומה גם יישומו של ההסדר הוא פשוט לאור הגדרת הקבוצה ותתי הקבוצה ושיעור הפיצוי המגיע לכל אחד מיחידה. **מינוי בודק יאריך את משך הזמן עד לאישור וביצוע ההסדר ויגרור עלויות נוספות ללא כל תועלת ממשית לקבוצה** (וראו לעניין זה – ת"א (מרכז) 4745-08-07 גלבע נ. הוט מערכות תקשורת בע"מ (2007)).

מכלל האמור לא מצאתי כל צורך במינוי בודק בעניינו של הסכם הפשרה הנדון."

76. **חמישית**, קיימת חשיבות מיוחדת להבטחת יעילות המנגנון לאישור הסדר פשרה בידי בית המשפט. מינוי בודק, במקום בו לא נדרש, עלול לסרבל ולהאריך שלא לצורך את הדיון בבקשות לאישור הסדרי פשרה ראויים, ויביא להוצאות נוספות, בלא שצפויה מכך תועלת של ממש.

77. אשר על כן, הצדדים סבורים כי כדי לייעל את הדיון, לקדמו ולהביא תובענה זו לסיומה לטובתם של כל הצדדים במהירות וללא עלויות נוספות מיותרות, ראוי לאשר את הסדרי הפשרה המוצעים, ללא מינוי בודק.

78. מכל המקובץ עולה כי הסדרי הפשרה שגובשו בין הצדדים הינם ראויים, סבירים והוגנים, ומן הדין לאשרם.
79. אשר על כן, ומכל הטעמים אשר מנינו לעיל, מתבקש בזאת בית המשפט הנכבד להורות כמבוקש ברישא בקשה זו.

הדר טבול, עו"ד	עומר גולדנברג, עו"ד	הראל שחם, עו"ד	שלומי מושקוביץ, עו"ד	איתן חיימוביץ, עו"ד
גורניצקי ושות' - עורכי דין			ב"כ התובעות	
ב"כ הנתבעות				

חתימת קיום (המגשר)

אני הח"מ, עו"ד ד"ר עמוס גבריאלי, מאשר כי הצדדים הגיעו להסדרי פשרה במסגרת הליך גישור שהתקיים בפני, לאחר מיצוי המשא ומתן בין הצדדים, כנקודת ההסכמה האפשרית היחידה שהצדדים כולם היו מוכנים לה. מרחב הסכמות זה נתפס בעיני כסביר, ראוי והוגן וההסכמות מאזנות את האינטרסים של הצדדים, כמו גם של הקבוצה, כפי שהתבררו בפניי בהליך הגישור. אישרתי את הסדרי הפשרה בחתימתי על פי הוראת תקנה 9(א) לתקנות בתי המשפט (גישור) התשנ"ג - 1993.

ד"ר עמוס גבריאלי, עו"ד-מגשר

הסדר פשרה

שנערך ונחתם ביום 19 לחודש ינואר בשנת 2026

- בין: 1. איגוד העמותות לזקן בישראל
2. עמותה למען הקשיש קרית מלאכי

באמצעות ב"כ עוה"ד איתן חיימוביץ ו/או שלומי מושקוביץ אשר כתובתם לצורך הליך זה הינה:
דרך מנחם בגין 53, מגדל סונול, תל-אביב 67137
טלפון: 03-6144322; פקס: 03-6144323

התובעות;

- ובין: מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ

באמצעות ב"כ עוה"ד הראל שחם ו/או עומר גולדנברג ו/או הדר טבול ממשרד גורניצקי ושות', עורכי דין
מרח' החרש 20, תל אביב 6761310
טלפון: 03-7109191; פקס: 03-5606555

הנתבעת;

הואיל וביום 13.7.2014 הגישו עמותת "איגוד העמותות לזקן בישראל" ועמותת "עמותה למען הקשיש קרית מלאכי" (להלן, יחדיו - "המבקשות" או "התובעות"), תובענה ובצידה בקשה להכיר בה כייצוגית, לבית המשפט המחוזי בלוד (להלן, בהתאמה - "בקשת האישור" ו-" התובענה"), נגד מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ (להלן - "המשיבה 2" או "הנתבעת 2" או "מגדל מקפת"), וחברות נוספות (להלן, יחדיו - "המשיבות" ו/או "הנתבעות"). בקשת האישור והתובענה סומנו כת"צ 21467-07-14 איגוד העמותות לזקן בישראל נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל ואח';

והואיל ובבקשת האישור (ובתובענה) טענו המבקשות, בתמצית, כי המשיבות מנצלות לרעה את זכותן החוזית להעלות למבוטחים בקרנות הפנסיה את דמי ניהול למקסימום האפשרי, ללא הצדקה, בעת שהמבוטח הופך לפנסיונר ואיננו יכול לנייד את החיסכון הפנסיוני, וזאת בניגוד לתכלית ההתקשרות בין הצדדים. לפיכך, טענו המבקשות כי המשיבות הפרו הוראות דין שונות, הכל כמפורט בבקשת האישור ובתובענה;

והואיל וביום 14.1.2015 הגישו המשיבות תשובה (התנגדות) לבקשת האישור, במסגרתה כפרו בטענות המבקשות, ובכלל זה טענו כי גביית דמי ניהול בשיעור של 0.5% בתקופת הפנסיה היא בהתאם לדין, בהתאם לרגולציה, בהתאם לחוזה, בהתאם לנוהג הענפי ולמנהג המקובל, סבירה ומוצדקת מבחינה כלכלית. על כן, אין יסוד או תשתית עובדתית, משפטית כלכלית ואקטוארית לבקשת האישור ויש לדחות את הטענות המקופלות בה. הכל כמפורט בתשובה לבקשת האישור;

והואיל וביום 16.9.2015 הגישו המבקשות תגובה לתשובה, במסגרתה טענו, בין היתר, כי המשיבות לא שלחו לעמיתיהן הודעה על העלאת דמי ניהול ערב היציאה לפנסיה, ובכך הפרו את חובת הגילוי המוטלת עליהן; וביום 24.6.2016 הגישו המשיבות תגובה משלימה, במסגרתה טענו, בין היתר, כי שיעור דמי הניהול ידוע לפורשים ומעוגן ברגולציה הפנסיונית (דוחות שנתיים לעמית, סימולציות פנסיה, חוזי הנחה, דוחות כספיים ועוד); לא הופרה חובת גילוי משום שחוזר הממונה מיום 1.1.2013 אינו מחייב מתן הודעה לעמית ערב יציאה לפנסיה; גם חוזר מתן הנחות שפורסם בחודש יולי 2014 ואשר הסדיר (לראשונה) מתן הנחות לפנסיונרים איננו מחייב מתן הודעה לפני היציאה לפנסיה; וממילא לא נזק ולא הונחה תשתית לפיה משלוח הודעות כאמור היה משנה את דמי הניהול שלפיהם חושבו קצבאות הזקנה באותה עת.

והואיל ובהמשך לכתבי טענות שהגישו הצדדים בעניין זה, ביום 3.9.2017 הוגשה עמדת רשות שוק ההון (להלן - "עמדת המאסדר"), בגדרה נקבע בין היתר, כי: (א) אין להשוות בין שיעור דמי הניהול הנגבים מעמית בתקופת החיסכון לשיעור דמי הניהול הנגבים ממקבל קצבה לאחר פרישתו, היות שמדובר בשתי תקופות שונות ובעלות מאפיינים שונים; (ב) דמי הניהול לאחר הפרישה נקבעים מחדש בעת הפרישה וללא קשר לשיעור דמי הניהול בטרם הפרישה ולכן אין מדובר בהעלאה של דמי הניהול. לפיכך, חוזר גופים מוסדיים 2012-9-22 "דמי ניהול במכשירי החיסכון הפנסיוני", המתייחס לחובת מתן הודעה לעמיתים על ידי החברות המנהלות, כלל אינו חל ביחס לקביעת דמי ניהול לפנסיונרים; (ג) חוזר רשות שוק ההון בדבר מתן הנחה בדמי ניהול בשל מקבלי קצבה בקרן

פנסייה לא קובע חובת מתן הודעה לעמיתים לפני מועד הפרישה המיועד, בדבר שיעור דמי הניהול הצפוי לתקופה שלאחר פרישתם;

והואיל ובהמשך להחלטת הצדדים לוותר על חקירות העדים, ולהגשת סיכומים, ביום 18.3.2022 ניתנה החלטת בית המשפט בבקשת האישור (להלן - "החלטת האישור"). במסגרת החלטת האישור אושר לנהל תובענה ייצוגית שבה יתבררו השאלות הבאות: האם היה על המשיבות להודיע לעמיתים מראש על שיעור דמי הניהול שיגבו מהם בתקופת הפנסייה, ואם כן - מהו הנזק שנגרם כתוצאה מכך שלא ניתנה הודעה. בכלל זה, נקבע כי על אף שאין הוראות דין מפורשת המחייבת את המשיבות להודיע לעמיתים טרם פרישתם על שיעור דמי הניהול שייגבה מהם, קמה חובה כאמור מכוח הדין הכללי. כן נקבע כי אילו המשיבות היו מודיעות מראש לעמיתים שבכוונתן לגבות את דמי הניהול המרביים, יתכן שמתן הודעה כאמור היה מביא להפחתת דמי הניהול. והכל כמפורט בהחלטת האישור;

והואיל ובהמשך להחלטת האישור, הוגשו כתבי טענות בתובענה הייצוגית. ביום 6.7.2022 הגישו הנתבעות כתב הגנה ביחס לעילות ולסעדים שאושר לגביהם ניהול תובענה ייצוגית, ובכלל זה, טענו, בין היתר, כי הן פעלו בהתאם לדין, לא הפרו חובת גילוי וממילא לא נגרם נזק ואין קשר סיבתי. בכלל זה טענו הנתבעות כי דמי ניהול בשיעור 0.5% מ"סך הנכסים" נגבו בהתאם לדין, לרגולציה ולחוזה; כי עד לאסדרתו בשנת 2018, "פער הריבית" שהיה קיים בשוק הפנסייה כולו גרם לכך שבמועד פרישת עמית ותחילת קבלת קצבת זקנה, נוצר גירעון אקטוארי בקרן הפנסייה שהושת על יתר העמיתים בקרן ומטעמים אלה, נוצר תמריץ שלילי לקבלת מקבלי קצבת זקנה חדשים ערב פרישתם, ודמי הניהול נותרו בשיעור 0.5%; כי בשנת 2018 ועם פתרון "פער הריבית", בעקבות מהלך רגולטורי, במכתבים שנשלחים לעמיתים ערב הפרישה נכללת התייחסות גם לדמי הניהול שישלמו כפנסיונרים; כי גם אילו היו נשלחות הודעות נוספות ביחס לדמי ניהול ערב הפרישה, לפני שנת 2018 (ומאז אותה שנה נשלחות הודעות), היו דמי הניהול נותרים בעינם. ביום 16.11.2022 הגישו התובעות כתב תשובה לכתב ההגנה וכפרו בטענות הנתבעות;

והואיל ובהמשך להגשת כתבי הטענות התקיימו שלושה דיוני קדם משפט (לאחר אישור התובענה כייצוגית) והצדדים ניהלו הליכים מקדמיים, לרבות גילוי מסמכים ומענה לשאלונים;

והואיל ולאחר מכן, הצדדים הגישו ראיות. ביום 21.9.2023 הגישו התובעות את ראיותיהן: תצהיר עדות ראשית מטעם מנכ"ל עמותת איגוד העמותות לזקן, חוות דעת כלכלית של פרופ' דיויד גילה, חוות דעת אקטוארית וחשבונאית של האקטואר יצחק בלאס ורו"ח ניסים ניניו. ביום 21.4.2024 הגישו הנתבעות את ראיותיהן: תצהירי עדות ראשית מטעם החברות הנתבעות, חוות דעת כלכלית של פרופ' יוג'ין קנדל, חוות דעת אקטוארית של האקטואר דיויד אנגלמאיר.

והואיל וביני לביני, בהמשך להצעת בית המשפט הנכבד, פנו הצדדים להליך גישור בפני המגשר ד"ר עמוס גבריאלי (להלן - "המגשר") שבסיומו, הגיעו הצדדים להסכמות, בהמלצת המגשר הנכבד, כמפורט בהסדר פשרה זה.

והואיל והצדדים סבורים, כי בנסיבות דנן, אימוץ הסדר פשרה זה, הינו הדרך היעילה וההוגנת לסיום המחלוקת, מבלי שאף צד יודה בטענות הצד האחר ו/או יודה בחבות כלשהי (כאשר לעמדת מגדל מקפת נעשה הדבר לפני משורת הדין, לצורכי פשרה בלבד, מבלי שהדבר יהווה תקדים לשום מקרה אחר), והכל על פי תנאי הסדר זה להלן.

לפיכך הוסכם, הוצהר והותנה בין הצדדים כדלקמן:

כללי

1. המבוא להסדר זה, הצהרות הצדדים לו ונספחיו מהווים חלק בלתי נפרד הימנו.
2. חלוקת הסדר זה לסעיפים, מתן הכותרות לסעיפים ומספורם, נעשו לשם הנוחות בלבד, ואין ליחס להן כל משמעות בפרשנות ההסדר.
3. הסדר זה כולל וממצה את כל המוסכם בין הצדדים בכל העניינים הנדונים בו, ואין ולא תהיה כל נפקות ואין להשתמש ו/או להסתמך על כל מסמך, משא ומתן, הצהרה, מצג, התחייבות או הסכמה אשר נעשו,

אם נעשו, בין הצדדים, בכתב ו/או בעל פה, במפורש ו/או במרומז, ו/או בכל צורה אחרת, קודם ו/או עובר לחתימת הסדר זה.

4. ההסכמות שתפורטנה להלן אינן משקפות הסכמה של מי מהצדדים לטענותיו של הצד האחר והן נועדו לצורכי פשרה בלבד.

הגדרות

5. בהסדר זה ייעשה שימוש במונחים כדלקמן:

"חברי הקבוצה" - מקבלי קצבת זקנה / קצבת שאירי פנסיונר בקרן הפנסיה המקיפה שבניהול מגדל מקפת, בעבר ובהווה, אשר מתקיימים לגבי קצבתם, שני התנאים המצטברים הבאים: (א) קצבת זקנה החלה להיות משולמת בתקופה שמיום 14.7.2007 ועד ליום 1.1.2022; (ב) מקדם ההמרה לפיו חושבה קצבת הזקנה הביא בחשבון דמי ניהול בשיעור מרבי של 0.5%.

"חברי הקבוצה הראשונה" - חברי הקבוצה (כהגדרתם לעיל), שהחלו לקבל קצבת זקנה החל מיום 14.7.2007 ועד ליום 31.10.2018.

"חברי הקבוצה השנייה" - חברי הקבוצה (כהגדרתם לעיל), שהחלו לקבל קצבת זקנה החל מיום 1.11.2018 ועד ליום 1.1.2022.

"סכום הפיצוי הכולל" - 5,694,118 ש"ח.

"סכום הפיצוי לחברי הקבוצה הראשונה" - 4,555,294 ש"ח.

"סכום הפיצוי לחברי הקבוצה השנייה" - 1,138,824 ש"ח.

"המועד הקובע" - המועד שבו פסק הדין המאשר הסדר פשרה זה יהפוך לחלוט.

הצהרות הצדדים

6. הצדדים מצהירים, כי לא ידוע להם על מניעה - חוקית ו/או חוזית ו/או אחרת - להתקשרותם בהסדר פשרה זה ולקיום חיוביהם על פיו במלואם ובמועדם, הכל בכפוף לאישור הסדר הפשרה על ידי בית המשפט הנכבד.

7. הצדדים מצהירים, כי אין בהתקשרותם בהסדר הפשרה משום הודאה מצד מי מהם ו/או מטעמם בטענה ו/או דרישה כלשהי של הצד האחר שנטענה בכתבי בי-הדין שהוחלפו במסגרת התובענה ובקשת האישור, ובהתאם, נערך הסדר זה מבלי להודות באחריות כלשהי ו/או בכל טענה נגד מגדל מקפת ו/או מי מטעמה בכל הקשור, במישרין או בעקיפין, לענייני התובענה ובקשת האישור ולמעשים ולמחדלים הנטענים במסגרתן.

ההסדר

8. לצרכי פשרה בלבד ולשם סילוק מלא, סופי ומוחלט של כל טענות בקשת האישור והתובענה, לפני משורת הדין, מסכימה מגדל מקפת לשלם לחברי הקבוצה, בתנאים המפורטים בהסדר פשרה זה, את סכום הפיצוי הכולל, שהינו סכום חד פעמי, סופי וממצה.

9. כנגד תשלום סכום הפיצוי הכולל (באופן המתואר בהסדר זה להלן), תגענה לסיומן ולמיצוין הסופי והמוחלט כל הטענות ו/או העילות המפורטות בבקשת האישור ובתובענה, ולא ניתן יהיה להגיש ו/או לנהל כל הליך משפטי כנגד מגדל מקפת ו/או מי הקשור אליה, על יסוד אילו מטענות ו/או עילות בקשת

האישור ו/או התובענה, בין במישרין ובין בעקיפין; ובמסגרת זו ייווצר גם מעשה בית דין סופי ומוחלט כלפי מגדל מקפת ו/או מי מטעמה ביחס לכל הטענות ו/או העילות שבבקשת האישור ובתובענה.

חלוקת סכום הפיצוי הכולל

10. סכום הפיצוי הכולל יחולק בין חברי הקבוצה באופן הבא:

10.1. חלוקת סכום הפיצוי לחברי הקבוצה הראשונה - כל חבר בקבוצה הראשונה, יקבל סכום פיצוי אישי מתוך סכום הפיצוי לחברי קבוצה הראשונה, שיחושב כדלקמן:

$-x \left(\frac{A}{B} \right)$	=	סכום הפיצוי האישי לחבר קבוצה ראשונה
---------------------------------	---	-------------------------------------

כאשר משמעות הפרמטרים שבנוסחה היא כדלקמן:

A - סכום **הקצבה האישית** (ברוטו) של כל חבר בקבוצה ראשונה במועד הקובע.

B - סכום כל הקצבאות האישיות (ברוטו) של כל חברי הקבוצה הראשונה, במועד הקובע.

10.2. חלוקת סכום הפיצוי לחברי הקבוצה השנייה - כל חבר בקבוצה השנייה, יקבל סכום פיצוי אישי מתוך הסכום הכולל לקבוצה השנייה, שיחושב כדלקמן:

$-x \left(\frac{C}{D} \right)$	=	סכום הפיצוי האישי לחבר קבוצה שנייה
---------------------------------	---	------------------------------------

כאשר משמעות הפרמטרים שבנוסחה היא כדלקמן:

C - סך היתרה הצבורה האישי של כל חבר בקבוצה השנייה, שהומרה במועד הפרישה ותחילת קבלת קצבת זקנה, לקצבת זקנה;

D - סך כל היתרות הצבורות של כל חברי הקבוצה השנייה, שהומרו במועדי הפרישה ותחילת קבלת קצבת זקנה, לקצבאות זקנה.

11. אופן התשלום:

11.1. סכום הפיצוי האישי ישולם לכל אחד מחברי הקבוצה, בתוך 60 ימים מהמועד הקובע ("מועד התשלום"), על דרך הוספתו, כסכום חד פעמי, לקצבה המשולמת להם על ידי מגדל מקפת. על תשלום הגדלת הקצבה כאמור יחול מס כדין, ככל שחל.

11.2. חבר קבוצה שבמועד התשלום לא משולמת לגביו קצבה (זקנה או שאירים), סכום הפיצוי האישי שחושב לגביו, יועבר לקרן לחלוקת כספים לפי חוק תובענות ייצוגיות.

הסדרה עתידית:

12. מבלי לגרוע מטענת מגדל מקפת לפיה לא נפל פגם בגילוי שניתן למקבלי קצבאות זקנה, טרם הפרישה, ולפנים משורת הדין, בחלוף 120 ימים מהמועד הקובע, מגדל מקפת תוסיף הבהרה לגבי שיעור דמי הניהול לפיהם מחושב מקדם ההמרה לפורשים, באופן הבא:

- 12.1. במכתבים הנשלחים לעמיתים כשישה חודשים לפני הגעה לתום תקופת ביטוח או לפני הגיעו של עמית לא מבוטח לגיל פרישת חובה, לפי העניין, כהגדרתם בתקנון קרן הפנסיה, תתוסף התיבה: "יובהר, כי דמי הניהול שצפוי לשלם כפנסיונר הינם בשיעור של __%, אלא אם יוסכם אחרת (דמי הניהול יובאו בחשבון בחישוב מקדם ההמרה)".
- 12.2. בטופס הבקשה לקבלת קצבת זקנה שממלא עמית, תתוסף התיבה: "יובהר, כי דמי הניהול שצפוי לשלם כפנסיונר הינם בשיעור של __%, אלא אם יוסכם אחרת (דמי הניהול יובאו בחשבון בחישוב מקדם ההמרה)".
- 12.3. להסרת ספק: מבלי לגרוע מן ההתחייבויות בסעיפים 12.1-12.2 דלעיל, רשאית מגדל מקפת, לעדכן מעת לעת את נוסח המכתבים ויתר המסמכים שנשלחים ומוצגים לעמיתים, בכל נושא אחר, בהתאם לשיקול דעתה.

המלצה מוסכמת בדבר תשלום גמול למבקשת המייצגת ושכ"ט לבאי כוחה

13. בהתאם להוראות סעיף 18(ז) (2) לחוק תובענות ייצוגיות, המלצת הצדדים המוסכמת לעניין גמול לתובעות ושכר טרחה לבאי כוחן הינה כדלקמן:
- 13.1. גמול לתובעות בסך של 119,790 ש"ח (במילים: מאה ושבעה עשר אלף ושבע מאות ותשעים ש"ח), בתוספת מע"מ (להלן - "הגמול");
- 13.2. שכר טרחת עו"ד לב"כ התובעות בסך של 1,320,898 (במילים: מיליון שלוש מאות עשרים אלף שמונה מאות ותשעים ושמונה) ש"ח, בתוספת מע"מ (להלן - "שכר הטרחה");
- 13.3. החזר הוצאות בסך של 157,517 (במילים: מאה חמישים ושבע אלף חמש מאות ושבעה עשר) ש"ח בתוספת מע"מ (להלן - "החזר הוצאות"), בגין החזר הסכומים ששולמו עד כה ובגין סכומים שהתחייבו לשלם למומחים מטעם התובעות בהליך, פרופ' דיויד גילה, האקטואר יצחק בלאס ורו"ח ניסים ניניו, וזאת בגין ייעוץ בהליך והכנת חוות דעת מומחה, והכל כנגד קבלות ו/או חשבוניות.
14. מלוא התשלומים הנ"ל ישולמו ישירות לב"כ התובעות אשר יהיו אחראים לשלם לגורמים הרלוונטיים, אלא אם יורו ב"כ התובעות אחרת לנתבעת.
15. מובהר, כי הגמול, שכר הטרחה והחזר הוצאות אינם ניתנים כחלק מסכום הפשרה הניתן כפיצוי לחברי הקבוצה, אלא בנוסף לו.
16. ככל שבית המשפט יאשר את המלצת הצדדים כמפורט לעיל, מבוקש כי הגמול לתובעות ו- 50% משכר הטרחה לב"כ התובעות כאמור לעיל (בתוספת מע"מ) והחזר הוצאות ישולמו בתוך 30 ימים מהמועד הקובע. הסכומים ישולמו, לאחר שב"כ התובעות ימציאו כל מסמך נדרש לפי הוראות הדין ובהתאם לנהלי הנתבעות, בהמחאה או בהעברה בנקאית, ובכפוף להעברת אישור בדבר פטור מניכוי מס במקור, אישור על ניהול ספרים ואישור על ביצוע עסקת אקראי לעניין תשלום הגמול. יתרת שכר הטרחה תשולם תוך 30 ימים ממועד השלמת ביצוע הסדר הפשרה, כאמור בסעיף 11 לעיל.
17. הנתבעות ינכו מס במקור מהסכומים לעיל בהתאם לשיעורים הקבועים בתקנות מס הכנסה (ניכוי במקור בעד שירותים או נכסים) התשל"ז-1977, לפי העניין, או בהתאם לאישור ניכוי מס במקור מפקיד השומה ביחס לניכוי מס במקור משירותים ונכסים.

הוראות נוספות

18. לא אושר הסדר פשרה זה (על נספחיו) על ידי בית המשפט הנכבד - יראו את ההסדר כבטל מעיקרו, ויחולו ההוראות שלהלן:

18.1. התנה בית המשפט את אישור ההסכמות בהסדר זה בתנאים שלא יהיו מקובלים על מי מהצדדים, או תוך ביצוע שינויים בהסדר שלא יהיו מקובלים על מי מהצדדים, יהיה כל אחד מהצדדים זכאי לבטל הסדר זה, בתוך 14 ימי עסקים ממועד החלטת בית המשפט, על פי שיקול דעתו הבלעדי והמוחלט, וזאת לאחר הודעה בכתב לצד השני.

18.2. מימש צד להסדר זה את זכותו לבטל את ההסדר כמבואר לעיל וכן בכל מקרה אחר בו לא יאושר הסדר פשרה זה על ידי בית המשפט הנכבד, יהיו הסדר פשרה זה, על נספחיו והטיוטות שהוחלפו במסגרתו, בטלים וחסרי תוקף משפטי מדעיקרא, אסורים להצגה מכל וכל בכל הליך משפטי, והאמור בהם לא ישמש את הצדדים לא כראיה ולא בדרך אחרת, בין בהליך משפטי ובין בכל הליך אחר, לא ייזקף לחובת או לטובת מי מהצדדים, ולמי מן הצדדים לא תהא כל טענה, תביעה או זכות כלפי משנהו בגין כך.

18.3. למען הסר ספק יצוין, כי בקרות האמור לעיל, הצדדים יחזרו לנהל את ההליכים המשפטיים מבלי שלהסדר זה תהיה נפקות ו/או השלכה כלשהי על ניהולם.

19. **ויתור בלתי חוזר:** עם מתן אישורו של בית המשפט הנכבד לפשרה זו - התובעות וחברי הקבוצה כהגדרתם בהסדר פשרה זה (להלן - "קבוצת התובעים"), מוותרים כלפי מגדל מקפת ו/או עובדיה ו/או מנהליה ו/או כל מי מטעמה באופן סופי בלתי חוזר ומוחלט, על כל טענה ו/או דרישה ו/או פלוגתא ו/או עילה בקשר עם איזו מטענות ו/או עילות בקשת האישור והתובענה, לרבות הטענות ו/או העובדות ו/או הדרישות הכלולות בבקשת האישור ו/או התובענה. בהתאמה, עם אישור ההסדר ומתן תוקף של פסק דין להסדר זה, יתגבש מעשה בית דין כלפי קבוצת התובעים, בקשר עם כל טענות ו/או עילות בקשת האישור והתובענה כאמור.

20. הסדר זה כולל וממצה את כל המוסכם בין הצדדים בכל העניינים הנדונים בו, ואין ולא תהיה כל נפקות ואין להשתמש ו/או להסתמך על כל מסמך, משא ומתן, הצהרה, מצג, התחייבות או הסכמה אשר נעשו, אם נעשו, בין הצדדים, בכתב ו/או בעל פה, במפורש ו/או במרומז ו/או בכל צורה אחרת, קודם ו/או עובר לחתימת הסדר פשרה זה. לא ישמע צד בטענה בדבר מצג או הסכמה אשר אינם נזכרים בהסדר פשרה זה. עם חתימתו של הסדר פשרה זה בטלים ומבוטלים כל הסדר, הסדר, טיוטת הסדר, זיכרון דברים, הצהרה, הבטחות והתחייבויות שנערכו בין הצדדים ו/או בין מי מטעמם קודם לחתימתו של הסדר פשרה זה, אם וככל שנערכו (וזאת בין שנערכו בכתב ובין שנערכו בעל פה). כל טיוטות ההסדר והתכתובות שהוחלפו בין הצדדים להסדר פשרה זה אינן מחייבות, לא ישמשו לפרשנות, לא יוצגו בפני ערכאות שיפוטיות ואף לא יהיו קבילות כראיה בהליכים שיפוטיים ובכלל.

21. הסדר זה כפוף לכל שינוי שיחול בהוראות הדין ו/או הרגולציה. היה וייקבע בהוראת דין ו/או בהנחית מאסדר הוראות השונות מהוראות הסדר פשרה זה, תגברנה הוראות הדין ו/או המאסדר כאמור, על הוראות הסדר פשרה זה. להסרת ספק: אין באמור כדי לגרוע מההתחייבות בסעיף 12 לעיל (הסדרה עתידית), ואם יחול שינוי בדין או ברגולציה בעניין זה, הוא לא יגרע מההתחייבות האמורה, אלא אם הדין או הרגולציה או הרגולטור יקבעו אחרת.

22. לא יהיה תוקף לכל שינוי ו/או ויתור בהסדר פשרה זה או בהוראה מהוראותיו, אלא אם כן נעשו בכתב ובחתימת שני הצדדים.
23. ככל שבמהלך התקופות הקבועות בהסדר זה יחולו חגי ישראל (לרבות ימי חול המועד), אלו לא ייספרו במניין הימים.
24. הצדדים מתחייבים לעשות כל שביכולתם על מנת להסיר כל התנגדות או הסתייגות להסדר הפשרה על כל מרכיביו, כך שזה יאושר על ידי בית המשפט, ובכלל זה מתחייבים הצדדים, לפנות לבית המשפט בפנייה משותפת מפורטת ומנומקת המצביעה על היותו של הסדר פשרה זה, על כל מרכיביו, ראוי, הוגן ומשרת את כל חברי הקבוצה. הצדדים מתחייבים לפעול בתום לב להוצאתו לפועל של ההסדר ולאישורו, על כל מרכיביו, לחתום על כל המסמכים וההודעות הנדרשים לצורך זה ולעשות ככל שביכולתם על מנת להסיר כל התנגדות ו/או הסתייגות להסדר על כל רכיביו, כך שההסדר יאושר על ידי בית המשפט.
25. הצדדים מסכימים שאין צורך במינוי בודק בנסיבות המקרה, ויבקשו שלא ימונה בודק במסגרת הבקשה לאישור הסדר הפשרה, מהטעמים שיפורטו בבקשה לאישור הסדר הפשרה
26. נמנע צד להסדר הפשרה מלעשות שימוש בזכות מזכויותיו על פי הסדר פשרה זה או על פי כל דין, או לא השתמש בזכות כאמור במועד - לא ייחשב הדבר כוויתור מצדו על הזכות האמורה.
27. כתובות הצדדים בכל הקשור למסירת הודעות ובכל הקשור בביצועו ובקימומו של הסדר פשרה זה, הן כמפורט במבוא להסדר זה. כל הודעה שתשלח בדואר רשום לפי הכתובת הנ"ל, תיחשב שנתקבלה תוך 72 שעות מעת מסירתה למשלוח בבית דואר בישראל.

ולראיה באו הצדדים על החתום:

מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ	עמותה למען הקשיש קרית מלאכי	איגוד העמותות לזקן בישראל
הנתבעת 2	התובעות	

חתימת קיום (המגשר)

אני הח"מ, עו"ד ד"ר עמוס גבריאלי, מאשר כי הצדדים הגיעו להסדר הפשרה המפורט לעיל במסגרת הליך גישור שהתקיים בפני, לאחר מיצוי המשא ומתן בין הצדדים, כנקודת ההסכמה האפשרית היחידה שהצדדים כולם היו מוכנים לה. מרחב הסכמות זה נתפס בעיני כסביר, ראוי והוגן וההסכמות מאזנות את האינטרסים של הצדדים, כמו גם של הקבוצה, כפי שהתבררו בפניי בהליך הגישור. אני מאשר את הסדר הפשרה ומקיימו בחתימתי על פי הוראת תקנה 9(א) לתקנות בתי המשפט (גישור) התשנ"ג - 1993.

ד"ר עמוס גבריאלי, עו"ד-מגשר